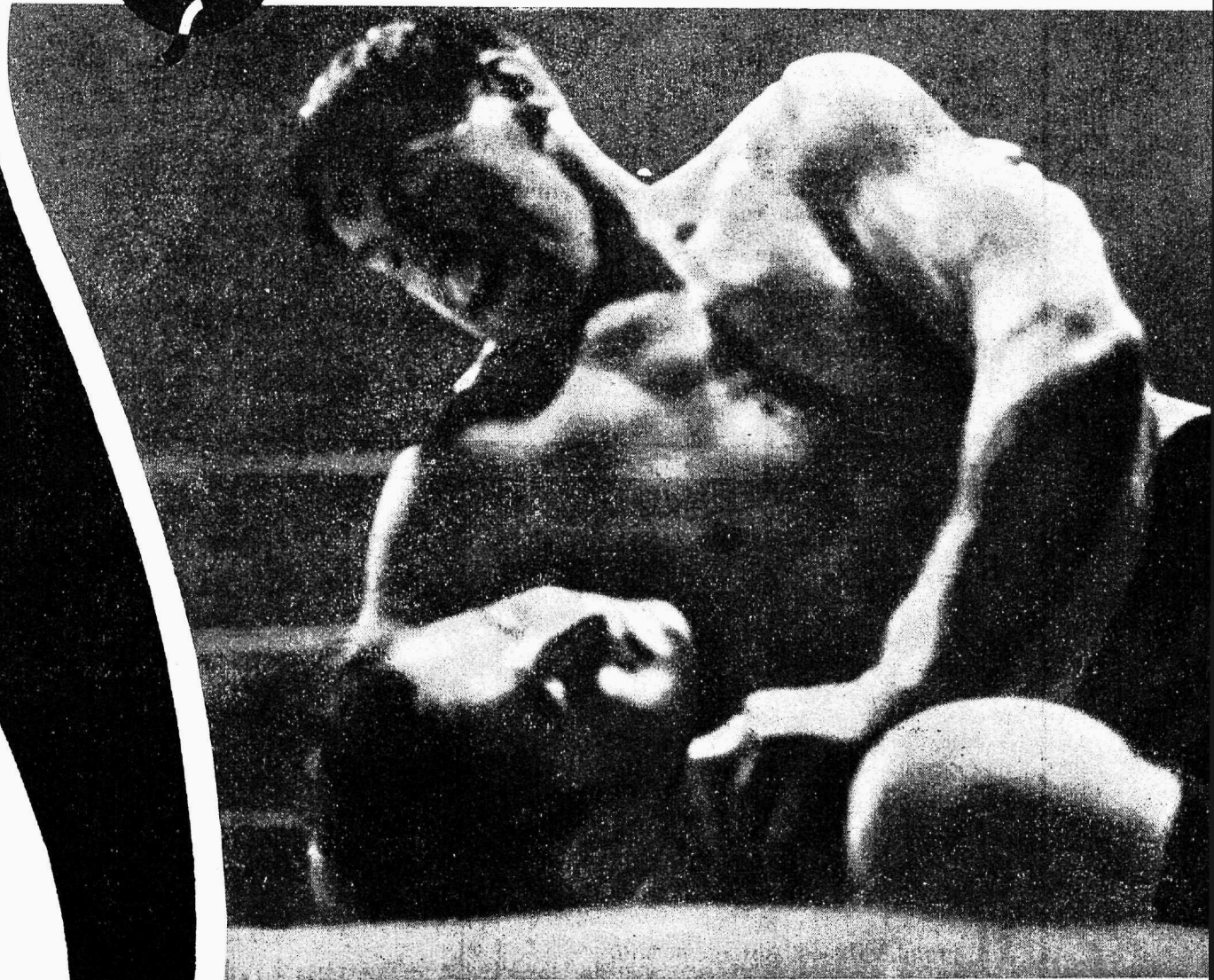

EESTI

25

PORDILEHT

NR. 1

JAANUAR

1934

EESTI KIVIÕLI ^A/_Ü

JUHATUS JA MÜÜGIOSAK.

TALLINN, VENE TÄNAV 7.

KÕNETRAADID:

463-05, 464-50 ja 465-56

TEHASED JA KAEVANDUS:

KIVIÕLI JAAM

KÕNETRAAT:

S O N D A 15

KAUBA MÄRK

Saadused:

Kõrgeväertuslik kütteõli — tööstus- ja keskkütteseadete kütteks.

Imbutusõli — puukonstruksioonide imbutamiseks.

„Fenolaat“ ja „Carbestoleum“ — puuosade kaitsmiseks mädanemise eest.

Viljapuu-karbolineum „Estoleum“ — viljapuu-aedade kahjulikkude pisilaste hävitamiseks.

Kõrges headuses katusetõrv — esmajärguline aine papp- ja muude katuste tõrvamiseks.

Mootornafta — hõõgpea- ja dieselmootorite kütteks.

Auto- ja aviobensiin „Estolin“ — kõrge kvaliteediga segamata kodumaa bensiin lennukitele ja mootorsõidukitele.

Tarvitage ja nõudke kõikjal „EESTI KIVIÕLI“ AÜ. saadusi.

FEISCHNER — üle linna kõlab.

Ei see koht reklaami vaja.

Ikka õla kõrval õla

Siin koos küllastajaid sajad.

C

Hinnad väiksed, kõrged sordid,

Nõnda maitsvad koogid, tordid,

Et kes siin saab suhu pala,

Rõõm end selle hinge valab.

1909

1934

Lugupeetud tellijaskonna, kaubamuretsejate, nõuandjate ja toetajate poolt veerandsaja aasta kestes osaksaanud usalduse ja vastutuleku eest

AVALDAB TÄNU

KATLA- JA MASINATEHAS

M. MILLER

TALLINN

EESTI SPORDILEHT

SPORTTEADUSLIK KUUKIRI

TOIMETUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.

TOIMETAJA: OSKAR LÖVI.

TOIMKOND: MAG. A. GRÜNBERG,
ED. HIOB, DR. E. KIRSCHENBERG, L. TÕN-
SON, DR. MED. J. VILMS JA H. VISMAN.

TELLIMISHIND: aastaks 3 krooni, $\frac{1}{2}$ a. 1 kr. 50 snt., $\frac{1}{4}$ a. 75 snt.
Välismaale aastaks 4 krooni, $\frac{1}{2}$ a. 2 krooni, $\frac{1}{4}$ a. 1 kroon.
Üksiknumber 25 senti.

15. AASTAKÄIK

ILMUB IGA KUU
20. PÄEVAL

TALITUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.

TALITUS ON AVATUD IGAPÄEV KL. 2-4.
TELEFON 444-28.

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU: talitus,
Müürivahe 16-33, tel. 444-28; A. Hahn, tel. 440-98
ja ajakirjanduse kontorid.

KUULUTUSTE HIND: välimine kaas ja tekstis: $\frac{1}{2}$ lhk. Kr. 50,—
 $\frac{1}{2}$ lhk. Kr. 25,—, $\frac{1}{4}$ lhk. Kr. 12,50; sisemised $\frac{1}{2}$ lhk. Kr. 40,—
 $\frac{1}{2}$ lhk. Kr. 20,—, $\frac{1}{4}$ lhk. Kr. 10,—

TELLIMISTE VASTUVÕTMINE talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites.

Nr. 1

Jaanuar

1934

Uuel aastal

Eftevalmistustöö 11. olümpiamängudeks algas

Üks aastate-reas on jälle möödunud. 1933 on läinud, 1934 on tulnud. Käes on uus aasta.

Mida andis vana aasta ja mida on loota uuel aastalt — seda küsitakse igal aastavahetusel. Aasta eest, 1933. a. alul, meil kõneldi tagasiminekest Eesti spordilükkumises. Oli neid, kes veendumusega väitsid, et „vanasti“ oli olukord meie spordilükkumises parem kui „nüüd“, astumisel tookordsesse uude, s. o. 1933. aastasse. Eesti Spordileht oma toleaaegses ülevaates kinnitas vastupidiselt nendele pessimistlikele väidetele, et spordilükkumine meil järjest on arenenud ja areneb ning kokkuvõttes oma suuruselt ja tagajärjekuselt ületab selle, mis oli „vanasti“. Rahulolematuseks ja nurisemiseks jäi aga väljaspool süiski põhjust — nimelt puudusid suurvõidud, mis massis hävitavad pessimismi ja tekitavad vaimustust.

Aasta eest, 1. a. jaanuaris, Eesti Spordileht kirjutas: „Meil on praegu hädasti tarvis võituseid ja kui meie tipumehed neid saavutavad, siis ollakse üldiselt jälle veendunud, et Eesti spordilükkumisega on kõik jälle korras.“

Neid võituseid tuligi. Koguni rohkem kui oodati, peagu nagu väikesest küllusesarvest. N. Küttis, A. Väiding, G. Sule, A. Kuuse, O. Luiga, A. Luhaäär, K. Lasn, E. Ellman, E. Mõtlük — kõik need nimesed tähistavad mitmel alal rahvusvahelisi võituseid, mille seas mitugi omavad ulatuse kogu spordi-maailma kohta. Nendele meie sportlaste individuaalselt saavutatud võitudele on lisanenud veel rida tüsedaid meeskonnavõituseid. Võituseid saavutas Eesti sport möödunud aastal nii rohkesti, nagu seda mäletatakse üksnes meie spordivõitude hülgaja kohta, mis oli kümmekond aastat tagasi. Sellegi juures veel võidakse väita, et 1. a oli meile võitudelt koguni kõige hülgavam.

Kui olla tagasihoidlik, siis tuleks soovida, et uus, alanud aasta meie kujuneks mitte vähemal määral edukaks kui oli seda 1933, mis Eestile suure spordiaastana jääb ümbritsetuks võidusüraga. Sport aga tähendab võitlust, milles võideldakse mitte üksnes oma võistlejatega, vaid samuti ka iseenesega. Sportlane üritab mitte üksnes oma võistlejate võitmist, vaid vast veel suuremalgi määral ta üritab eneseületamist. Eneseületamine, mis tähendab oma tavaliste maksimaalsete võimete ületamist, on sportlasele ta kõige kõrgemaid taotlusi. Säärasel suhtumisel oma saavutusvõimsuse arendamisesse ei saa küsimussegi tulla eelpooltoodud uue-aasta-soov, et uus aasta kujuneks mitte vähem edukaks möödumust, vaid iga sportlase ainsaks sooviks on uuel aastal: senisest veel tugevamaks, veel võimsamaks, veel täiuslikumaks ja ka veel võidukamaks!

*

Aasta vältel on olukord mitmeti muutunud — oma suures enamikus paremus ja edu poole. Aasta tagasi, kui Eesti sportlaskond veel värskest oli Los Angelesi olümpiamängudest eemalejäämise mõju all, tõsteti üles küsimus meie osavõtu kohta eelolevatest, Berliini 1936. a. olümpiamängudest. Siis — aasta eest — olukorra hindamisel märkisime, et „Berliini mängudele võib Eestist saatmisele tulle paremal puhul kahekümne mehe ümber“. Seejuures oli puudutatud veel küsimust, kas meil nii palju rahvusvahelise kõrgeklassi mehi leidub.

Nüüd, uuel aastal, on olümpia komitee kolmekomitee, kelle koosseisus A. Anderkopp, H. Tammer ja L. Tõnson, määranud kindlaks need alused, mille põhjal teostatakse Eesti osavõtt 11. olümpiamängudest Berliinis.

Mitte 20, vaid kolm k ü m e n d a t l e e t i s a a-

DAS INTERNATIONALE OLYMPISCHE KOMITEE
HAT DIE STADT BERLIN ALS ORT DER FEIER DER
XI. OLYMPIADE BESTIMMT. DEMGEMÄSS BEEHRT SICH
DAS ORGANISATIONS-KOMITEE DER OLYMPISCHEN
SPIELE 1936 ZUR TEILNAHME AN DEN WETTBEWERBEN
UND FESTEN EINZULADEN. DIE AUS DIESEM ANLASS IN
BERLIN VOM 1. BIS 16. AUGUST 1936 STATTFINDEN WERDEN

DER PRÄSIDENT DES ORGANISATIONS-KOMITEES
FÜR DIE XI. OLYMPIADE BERLIN 1936

H. Th. Lewald

Kutse 11. olümpiamängudele 1936. a. Berliini.

daab Eesti Berliini! Eesti viimase aasta sporditõus on niivõrd võimas ja ühtlasi ka tuleviku suhtes niivõrd lootustliku sisaldav, et kolmekomitee reaalselt arvestab meilt kolmekümnelikmelise olümpiameeskonna koostamise ja väljasaatmise võimalust. Olümpiamängudele saatmisele võiks tulla võistlejaid järgmiselt: kergejõustiklasi 8—7, maadlejaid 7, poksijaid 8, tõstjaid 5, ujujaid 2—1, s. o. kokku 30—28.

Praegu on meil sportlasi, kes oma võimetelt kuuluvad tublisse olümpiaklassi, ligi pool sellest arvust, s. t. 15-ne ümber. Praegusel „suurel viieteistkümnel“ on tähtsaks ülesandeks oma võimsust veel tugevdada ja lihvida, et Eesti eest esinemine nendel kujunelks olümpiamängudel võimalikult kõige tagajärjekamaks. Kuid nende viieteistkümnne kõrval on veel tähtsana lähendada küsimus teise viieteistkümnne kohta, keda ka võiks lootustega teele saata.

Edu tuleb rajada varasele alustamisele, varasele ettevalmistamisele — see on olümpiakomitee ja samuti kõigi teiste spordi-keskorganisationsatsioonide ühtlane seisukoht. „Materjaalne külg ja olümpiameeskonna lähikaudne suurus peab olema kindel vähemalt 3 aastat enne mängusid“, nii ütles Prantsuse olümpiakomitee sekretär M. Delarbe aasta eest, Los Angelesi mängudel saadud kogemuste põhjal. See seisukoht on omaks võetud ka meil, kuigi küll väikese mahajäämisega, sest eelolevatest mängudest lahutab meid juba vähem kui 3 tüt aastat.

Süüsi sammub ka Eesti lähedaselt reas teiste riikidega olümpiaettevalmistuste alal. Kolmekomitee, nagu eelpool märgitud, on meie olümpiameeskonna suuruse määranud kindlaks kuni kolmekümnele võistlejale. Olümpia-ettevalmistusteks on otsustatud tarvitada olümpiafond kogu tema praeguses summas, mis on 15.000 krooni ümber. See summa on 25 prots. võr-

ra väiksem sellest summast, mis kulus Amsterdamis mängudest osavõtu ettevalmistamiseks. Kuna ettevalmistus nüüd aegsamalt algab kui Amsterdamis mängude eel, siis on mõeldav, et ettevalmistamiseks määratud summa võib tulla suurendamisele. Ettevalmistuse kavade koostajateks on eriliidud. Kavade teostamise järele valvab kolmekomitee, kes eriliitudega peab ühendust viimaste poolt valitud usaldusmeeste läbi.

Kuna olümpiafond tema praeguses summas (15.000 kr.) läheb ettevalmistuseks, siis olümpiakomiteel osutub tarvilikuks juure muretseda veel vähemalt 15.000 kr., mis vaja olümpiameeskonna sõidu- ja ülalpidamiskuludeks Berliinis. Selle summa olümpiakomitee loodab muretseda kas loterii abil või toetusena valitsuselt.

Olümpialoterii, mis oma eesmärgi tõttu kõigi ootuste kohaselt saab endale varemaga elava osavõtu, tuleb korraldamisele arvatavasti eeloleval sügisel. Loterii täielisel kordaminekul ongi võimalik ettevalmistuskuludeks määratud summa suurendamine

Mitmed muud rahvused on oma ettevalmistustega Berliini mängudeks alustanud intensiivselt juba mitme luu eest. Üldiselt on märkida, et ettevalmistus Berliini mängudeks toimub varemaga teele mängudele ettevalmistusega võrrelduna nii mujal kui meil enneolematult aegsasti.

Peale muu on üheks selle põhjuseks, et kõikjal asetatakse rohkem määratud lootusi noortele, kes üsja esile kerkinud või veel leitudamisolevatele jõududele. Need uued ja noored olümpialootused tarvitavad pikemat aega oma võimete tugevdamiseks ja viimistlemiseks. Noorte olümpiameeste küsimus, nagu eelpool kord juba märgitud, on väga oluline ka meile, nimelt nende viieteistkümnne koha pärast, mis praegu veel on niioelda vakantseteks meie olümpiameeskonnas.

Noortel kergejõustiklastel, maadlejatel, poksijatel, tõstjatel, ujujatel j. t., kes praegu veel ei kuulugi meie paremasse klassi — neil on võimalus tubli 2½ aastaga, mis Berliini mängudeni veel aega, täieneda oma võimetes niivõrd, et Eesti saadab neid oma valitud atleetidena olümpiamängudele.

*

Kehalise kasvatuse alal on möödunud aasta kestes tehtud rohkesti tööd. See töö on ühes osas olnud tagajärjekas, kuid teises osas tuleb tööd tagajärje saavutamiseks jätkata senisest veelgi energilisemalt. Eesti sportlaskonnal on käsil mitmeid suuri üritusi, mille teostumine vajaline kogu meie rahvale. Kehalise kasvatuse olukord koolides ja kogu rahvas vajab veel tunduvalt parandamist ja kindlale alusele seadmist. Selle saavutamiseks on meile kõige tähtsamad ülesanded uuel, alanud aastal.

Eesti Spordileht on Eesti sportlaskonnaga kõigis ta suurtes üritustes kaasas ja ees sammanud ning seda ees- ja kaasatöötamist Eesti Spordileht jätkab raugematult ka edaspidi.

Eesti sportlaskonna hiiudsõna uuel aastal on: vastu paremale tulevikule!

Leo Kalmet:

Tartu ülikooli kehalise kasvatusinstituut aktiivsemalt kehakultuuri teenistusse!

Meie kehakultuuri ringkondades on märgata viimasel ajal aktiivsuse tõusu, mis on kindlaks tundemärgiks, et kehakultuuri küsimused hakkavad lähemas tulevikus meie seltskonna laiemates ringkondades aktuaalsemaks muutuma. Vähemalt suur püüd on sinna poole. Nii kuuleme, et mitmed organisatsioonid eesotsas olümpia komiteega teevad ettevalmistusi järgmistest olümpiapidustustest osavõtuks, keskliit organiseerib suuri kehakultuuri propaganda pidustusi, Tall. spordipressi klubi on hakanud aktiivselt propageerima kehakultuuri riiklikule alusele seadmist, võimlemisõpetajate selts on endale ülesandeks võtnud mõjutada, et kiires korras koolides kehalise kasvatusel olukorda parandataks ja eeskätt kehalise kasvatusel tundide arvu tõstetaks, ÜENÜ võimlemisinstituut püüab lahendada mitmeid teoreetilisi kehalise kasvatusel küsimusi, nagu rahva jõumängude restaureerimine jne. Ühe sõnaga, on märgata head tahet ja püüdu meie seltskonnas kehakultuuri olukorra parandamiseks ja peab head meelt tundma, et vähemalt huvi kehakultuuri vastu hakkab võtma laiemaid kaari. Kui meie näeme aktiivsuse tõusu meie kehakultuuri ringkondades, siis üks asi paneb meid aga imestama. See on, et kehakultuuri aktiivse liikumise käärimises puudub ühe asutuse nimi, milline peaks seal tingimata olema — nimelt Tartu ülikooli kehalise kasvatusel instituut.

Nimetatud asutus näib olevat nagu kunstunne suikunud ning suhtub täiesti passiivselt kogu kehakultuuri liikumisele.

Praegusel majandusliku kitsikuse ajajärgul peame kasutama igat võimalust, kus riik on loonud aluse kehakultuuri arendamiseks, nagu seda on Tartu kehalise kasvatusel instituut. Oleme õigustatud küsima — mida teeb praegu Tartu ülikooli kehalise kasvatusel instituut? Kui kehalise kasvatusel instituut asutati, siis oli selle asutuse ellukutsumise eesmärgiks valmistada ette vastava eriharidusega kehalise kasvatusel juhte, kellest tunti suurt puudust. Nüüd aga esimese lennu väljalaskmisega selgus, et meie oludele on vastavaid eriharidusega jõudusid küllalt tekkinud, isegi on ilmsiks tulnud väike üleproduktsoon. Praegugi on mitmed lõpetajad kohata ja mitmed teised saavad töötada poole tööjõuga, mille tõttu pole mõtet enam niipea uusi kehalise kasvatajaid juure produtseerida. Siis pandi maksma põhimõtteline otsus, et kehalise kasvatusel instituut hakkab edaspidi töötama uute õppejõudude ettevalmistamiseks perioodiliselt. See põhimõte on iseenesest õige, kuid üldsusele on jäänud tumedaks, m's on määratud instituudi tegevuseks õppeperioodide vaheajal. Millised on ametlikud direktiivid tegevuse korraldamiseks praegusel õppeperioodi vaheajal. Kõrvalt vaatajana võiks öelda, minul olevate andmete põhjal, et see tegevus, mis seal praegu toimub, ei ole küll instituudi nime vääriline. Selleks, et anda üliõpilastele kehalise harjutuse

või mängu tunde, poleks küll vaja ülikoolil pidada kõrgepalgalisi lektoreid, vaid seda ülesannet võiks täita iga teine võimlemisõpetaja, kellel on olemas vastav eriharidus. Ka võimla ruumide üürimist ja korrapidamist poleks vaja ülikooli lektoreil teha, vaid see võiks olla rohkem majavalitseja ja kojamehe ülesanne. Kas instituudi õppejõududele veel mõningaid muid kohustusi on peale pandud, seda ei tea, kuid pole kuulnud, et seal ka tähtsamate ülesannete lahendamisele oleks asutud.

Meil ootavad lahendamist terve rida tähtsaid küsimusi, millised oleksid kehalise kasvatusel instituudi, kui teadusliku asutuse ülesanne. Näiteks: 1) mõõtmiste korraldamine kooliõpilaste, üliõpilaste ja rahva seas, 2) vanade eestlaste rahvamängude ja jõumängude uurimine ja restaureerimine, 3) kehalise kasvatusel õppe- ja käsiraamatute koostamine, 4) kehalise kasvatusel õpetajatele järjekindlate täienduskursuste korraldamine (seni on see toimunud võimlemisõpetajate seltsi eralgatusel), 5) õppekavade koostamine ja täiendamine, 6) kavade väljatöötamine, kuidas kohandada kõik rahvamajad võimlateks jne. Peale eelloetletud küsimuste leidub veel hulki küsimusi, mille lahendamine oleks instituudi otsekohene ülesanne. Näiteks seisab praegu haridus-sotsiaalministeeriumis lahtisena küsimus, kuidas täita maa-algkoolides võimlemise õppekava, kuna kohalised olud ei võimalda ettekirjutuste täitmist.

Samuti peaks instituudi ülesannete hulka kuuluma kontakti pidamine välismaa kehakultuuri liikumisega ning meie kehakultuuri juhtide ja eriteadlaste tutvustamine kehakultuuri uuemate saavutustega.

Peale selle on ju loomulik, et instituudi lektorid endid õppeperioodide vaheajal õppeülesanneteks täiendama peaksid võimalikult paremates välismaa vastava õppeasutustes, sest meie kitsastes oludes peab 3—4 õppejõudu sooritama selle suure töö, mida välismaa suurtes ülikoolides teevad kümmed õppejõud. See asjaolu nõuab neilt (s. o. meie keh. kasv. instituudi õppejõududest) väga mitmekülgseid teadmisi ja alatine enesetäiendus on seejuures paratamatu.

On päris selge, et Tartu ülikooli kehalise kasvatusel instituut praegu ei talle õiget rada. Kellest siin paranemine oleneb, ei tea, kuid instituudi praeguste õppejõududele tuleb südame peale panna, et nad ei arvaks, et reorganiseerimise küsimust peab tingimata väljaspoolt algatama, vaid siin tuleb neil endil aktiivsust ilmutada. Ma ei taha siin puudutada küsimust, kas praegused õppejõud on suutlikud või mitte tarvilisi ülesandeid teostama, kuid ühte pean konstateerima: ma ei eksi vist palju, kui ütlen, et meie kehakultuuri ringkonnad ootavad pikisilmi, millal kehalise kasvatusel instituut ärkab kunstunest ja saab meie kehakultuuri teaduslikuks tsentrumiks, millelt ootame suurt tuge meie noorele kehakultuurile.

Kes võitis?

Elektri-fotokell abiks võiduküsimuse otsustamisel.

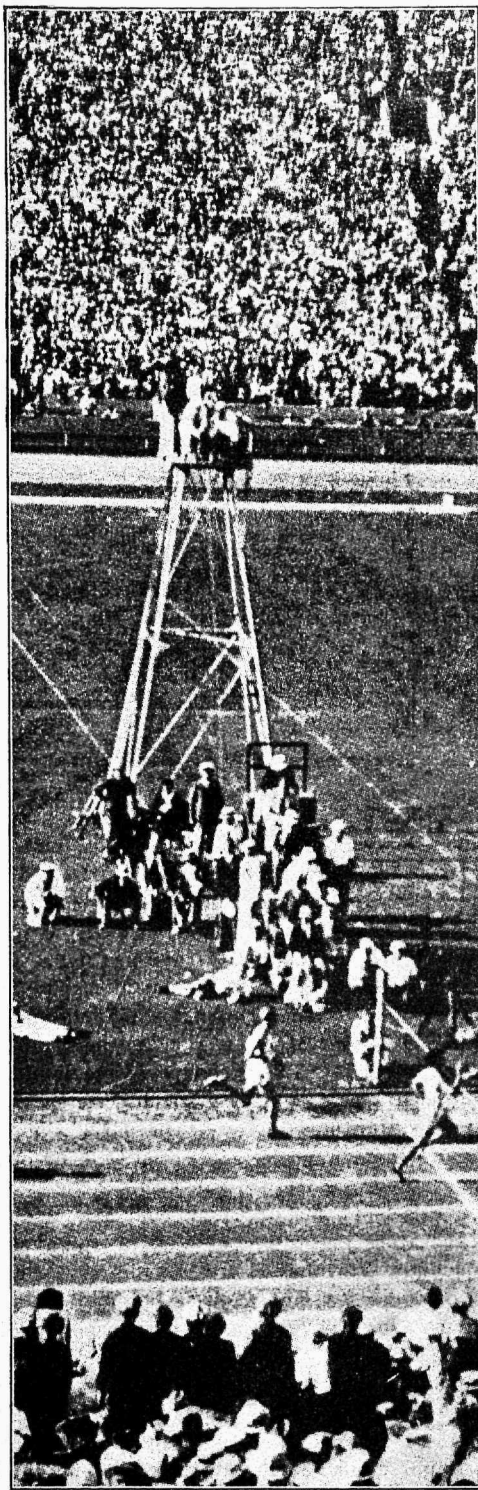
Ühel võistlusel sai olla tunnistajaks järgmisele lõbusale juhtumile: 1000 m jooksus saabus võitja tubli veerandmeetrilise edumaaga finiši. Kuigi finišikohtunikud ja samuti ka mõlemad jooksjad sellele tunduva vahemaa kohta olid teadlikud, kuulutati jooks ometi „surnud jooksuks“, seda põhjendusega, et mõlemale esimesele oli stopitud täiesti võrdne aeg ja selle tõttu ka mõlemale tuli anda võrdne koht, tasavõit.

Spordi-maailmas on nähtud jooksu, kus selle veerandmeetri sees läbistas finiši 5 jooksjat, kellest esimene sai olümpiakuldmedali, neli teist aga juba on unustatud, kuigi kõik viis kuulsiid ühesse ja samasse suurde klassi.

Nendest juhtumitest ilmneb, et mitte üksnes silmast, vaid ka käsitlusest sõltub, kuidas võistlust otsustatakse. Võimlemises, vehklemises, vettehüpetes jne. on mõistetav, et tekkivad arvamiste lahkuminekuud hindamisküsimuste lahendamisel. Kes aga oleks nõus sellega, et lihtsa võistlusjooksu otsustamisel võib tekkida komplikatsioone, mis võitja kindlaksmääramise teevad delikaatseks ülesandeks?

Ja ometi on see nii! Vaatleme, näiteks, lühimaaajooksu arengut. Kuidas oli neljakümne aasta eest? Keegi vehkis lipuga, jooksjad seisis stardis püsti, natuke ettepoole kummargil, ja siis läks jooks käte ja jalgade metsikult veheldes rajal lahti. Finiši ees, taga ja kõrval seisis paar kohtunikku, kes ei julgenud üksikutele liig lähedale tulla, et vältida oma silinderkubarate ja sabakuubede korratusse olekusse sattumist. Nendest härradest vanima ja arväärsima otsus oli lõplik. Häda sellele, kes talle julges vastu rääkida! Nii oli aegadel, kui esivõistlustest võttis osa kolm kuni neli jooksjat.

Võistlejate arv kasvas järjest ja vahe võistlejate vahel muutus väikesemaks. Leiutati finišilint. Kes esimesena puudutas üle finišipostide pinguli tõmmatud linti rinnaga, oli võitja. Otsuse tegemine ei jäetud üksnes teatavate autoriteetide kätte,

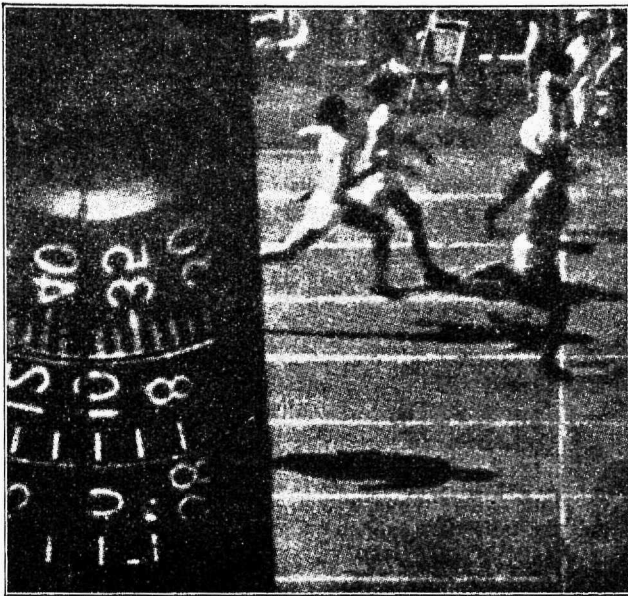
vaid tõmmati ikka rohkem ja rohkem kohtunikke finišijoone juure. Alul üks kükitas teise taga, nii et postile lähedasem lamas pikali maas, järgmised aga kükkakil kuni täiesti püsti olekuni. Hiljem leiutati finišitrepp, mille astmetel kohtunikud asuvad tihedalt üksteise taga. Trepp ise paigutati võimalikult lähedale lindile. Resultaat tehti kindlaks sel viisil, et ette oli määratud, kes märgib esimese, teise või kolmanda.

Sellega ei olnud aga välditud kõik raskused. Nii juhtus 1928. a. Amsterdamis olümpiamängudel, et kohtunikekogu ei suutnud otsustada, kas kolmas koht 200 m jooksus tunnistada kuuluvaks sakslasele Körnigile või ameeriklasele Scholzile. Lõppeks otsustati (haruldaselt erakordne juhtum), et mõlemal tuleb kolmanda koha pärast veel kord joosta. Scholz ei olnud sellega nõus, mistõttu pronksmedal anti Körnigile.

Võistlus oli tähelepanuväärne veel muu poolest. Üks pealtvaatajatest oli teinud lõppvõitlusest finišis foto ja selle kui tõenduse esitanud kohtunikekogule. Fotol oli näha, et kolmas koht kahtlematult kuulub Körnigile. Selle idee, jooksjatele täpselt täisnurga all teha finišist pildi lindi puudutamise momendil, ühendas Ameerika tuntud spordijuht Gustavus Kirby automaatse elektri-ajamööjaga.

Kirby elektri-fotokell töötab järgmiselt: stardipauguga üheaegselt hakkab käima selle mehhanism ja jääb seisma finišilindi puudutamise momendil. Sellel sekundi mürdosal kellaga ühenduses olev fotokaamera automaatselt pildistab mitte ainult jooksjad finišis, vaid ka kellamumbrilaua ühes sellel seisumäänud osutiga. Elektri-fotokell niiviisi asendab kohtunikke ja

Pildil 400 m LÕPPJOOKS LOS ANGELESIS OLÜMPIAMÄNGUDEL. Carri võit Eastmani (mõl. USA) üle on selge. Pildil näha veel finišikohtunikehulk ja taamal torn elektri-fotokella seadeldusega.

Vasakul: *KES SIIN VÕITIS? METCALFE*, kaamerale lähedasem, ja *TOLAN* läbivad koos finiši. Kuna Metcalfe aga vajab veel ühe sammu, et jõuda üle kriitjoone, on Tolan juba natuke sellest üle. Kell näitab 10,38 sek. Ametlik resultaat kuulutas võitjaks Eddie Tolani (USA) ajaga 10,3 sek (uus olümpiarekord, maailmarekordi kordamine). Teine: Ralph Metcalfe (USA), käeosa järel. Kolmas: Jonath (Saksa), $\frac{3}{4}$ m järel. Neljas: G. Simpson (USA). Ka siin eelistati käega-stopitud aega ja selle ning elektriga stopitud aja vahel ilmneb lühimaaajooksu kohta õige oluline vahe. Nähtavasti ikka veel omatakse rohkem usaldust käeosavusesse ja silmateravusesse kui automaatse ajamõõtja mehhanismisse ja kaamera objektiivusesse kindlusesse.

ajavõtjaid, vähemalt selles osas, mis puutub võitja kindlaksmääramisesse. Fotokell paigutatakse finišilindist mõni meeter kõrgemale ja kaugemale. Los Angelesis tarvitati selleks erilist ratastega tornehitust pikkade ja peenete tugipuudega, mis pealtvaatajate nägemisvõimalust ei takista. Selle torni platvormilt tehti kõigist jooksudest teleskoobilis-kinematograafilised ülevõtted.

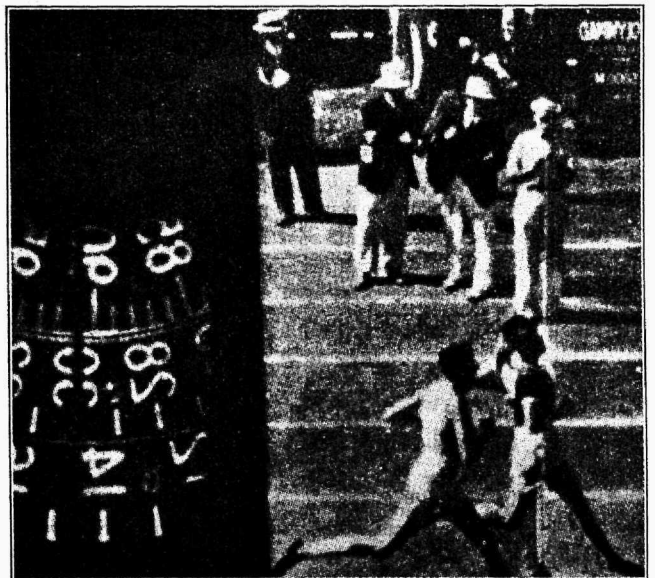
Mainitud aparadi abil näis võiduküsimuste õiglane otsustamine täielikult kindlustatuna. Et kõigist ettevaatuse abinõudest hoolimata kohtunikepoolne tõlgitsemine oma rolli pidi mängima, see paistis täiesti võimatuks, kuid osutus siiski võimalikuks. Los Angelesi mängudel 100 m jooksus ja ka naiste 80 m tõkkejooksus mõlemad esimesed saabusid üheaegselt finiši. Kohtunikud otsustasid tunnistada võitjaks 100 m jooksus neeger Tolani ja naiste 80 m tõkkejooksus ameeriklanna Didriksoni. Ka pärast filmi ilmutamist ei tulnud muule resultaadile, kuigi pildil näis, et miss Didrikson ja ta rivaal mrs. Hall saabusid finiši „surnud jooksus“,

üheaegselt. Otsust 100 m jooksu kohta motiveeriti järgmiselt: Tolan ja Metcalfe puudutasid finišilinti küll üheaegselt, kuid Metcalfe pidi veel ühe sammu tegema, et läbida kriitjoone, Tolan aga oli juba üle kriitjoone.

Pärast see tõlgitsus aga muudeti. Vana määrus: „Kes esimesena puudutab finišilinti rinnaga, on võitja, vaatamata sellele, kas jooksja jalg asetseb kriitjoone ees, taga või peal“, pandi maksma. Kui see selge otsus oleks tehtud enne Los-Angelesi mängusid, siis poleks Metcalfe'il ja mrs. Hallil olnud tarvis tunda teise koha traagikat. Väheseks lohutuseks on see asjaolu, et Ameerika rekord kuulutati kuuluvaks nendele mõlemale ühiselt võitjatega.

Neist näidetest ilmneb, et spordivõistluste otsustamine isegi lihtsate jooksude juures on raskem, kui seda eemal seisjad võivad eeldada. Spordiga on samuti kui tehnikaga: üks probleem lahendatakse, teine kergib esile.

Paremal: *MIS SÜNNIB SIIN? See on 5000 m jooksu lõpufaas olümpiamängudel Los Angelesis. Soomlane LEHTINEN* võidab selgesti 30-sentimeetrilise edumaga ameeriklase Ralph HILLI ees. Finischipildiga on ühes elektri-fotokella numbrilaud osutiga, mis näitab jooksu resultaadina 14.29.91. Ametliku resultaadina võitjale kuulutati välja ümargune aeg 14.30. Teisena platseerunud Hill sai sama aja kommentaariga „rinnaosa järel“.

Viin iluuisutamise

Dr. A. Hirv:

maailma-tsentrina

Kunstjääväljad ja nende 600.000 külastajat. — Suured eesõigused lastele. — Karl Schäfer on ületamatu. — Naiste-uisutamises hegemeonia kaldumas Londonile. — Sonjal on kibedad päevad.

Valsside linn Viin on maailma iluuisutamise keskuseks. Ta on Mekkaks, kuhu iluuisutajad igast maailmakaarest rändavad kokku õppima ja endid täien-dama. Minagi olen oma suure lihvi saanud Viinis. Mitme aasta eest Tartu elanikuna puudusid mul võimalused näha häid välismaa sõitjaid, kes vahete-vahel gastroleerisid Tallinnas. Õppisin siis peamiselt raamatute järgi, kuni kolme aasta eest tegin esimese õppe-sõidu Viini. Viimati, 1. a. lõpul, viibisin Viinis teist korda.

Viin omab 2 kuulsat jäävälja: maailma vanima ja maailma suurima. Esimeseks on 27 aasta eest asu-tatud Engelmanni väli, suurusega 2000 m². Teiseks on Wiener Eislauf-Vereini (WEV) liuväli. Üldse on Viinis avalikuks kasutamiseks kolm kunstjäävälja, mis avatud varahommikust hilisõhtuni. Hooaeg vältab aas-tas 120 päeva, millest ainult 25-el päeval on võimalik uisutada loomulikul jää. Kunstjää tõttu on viinlased jääspordi suhtes seega palju paremas olukorras Eesti, kuigi põhjapoolsema maa, elanikest. Kalevi liuväli on ühel hooajal kõige pikemalt olnud avatud 108 päeva, kuid see oli harukordselt külmal talvel. Keskmiseks arvuks aastas on Eestis ainult 75—80 liuvälja-päeva.

Kunstjää tekitamiseks on väljal tihe torustik. Um-bes käerandme jämeda torustiku üldpikkus on näiteks WEV-i väljal 100 km! Selle torustiku kaudu külmen-datakse peal olev tsement, mis omakorda külma edasi annab. Huvitav on märkida, et suvel muutuvad Viini jääväljad tennisväljakuteks. Selleks kantakse pärast talihooaja möödumist tsemendi korrale õhuke mulla-kiht.

Meil Eestis on kunagi juttu olnud kunstjäävälja asutamisest. Sellele mõttele on aga ilma pikema kaa-lutluseta löödud käega. Põhjuseks tuuakse, et Tallin-nal pole mõtet võtta eeskujul Viinist, kui paljukordselt suurema elanikkonnaga linnast, kus lähedamad võima-lused. Eestis on loodusliku jää päevi Austria olude kõrval otse külluses, mis meil teeks tunduvalt odava-maks kunstjäävälja ülalpidamise. Selle tõttu kunst-jäävälja asutamist ei tuleks pidada utoopiaks.

WEV, kelle liikmete arv ulatub kümnesetuhan-desse, kultiveerib jääspordi alal ilu- ja kiiruisutamist, hokit ja jäätantsu. Peale selle veel tavalist, n. ö. lõbu-uisutamist. 1932./33. a. hooaja vältel külastas WEV-i välja kokku 600.000 inimest, seega keskmiselt igapäev 5000. Tekib küsimus, kuidas võimaldab WEV välja kasutamist oma liikmetele treeninguks, kui väli 12 tundi päevas, alates kella 8 homm., on avalikuks kasutami-

seks nii suurele külastajate-arvule. Selgub, et treenin-guks kasutatakse välja ainult varahommikutel, kella 6—8, s. t. enne välja ametlikku avamist. Eesti sport-lased kaebavad ajapuudusele treeninguks, kuid kas nad tahaksid eeskujul võtta Viini sportlastest?! Tavatuult varajastel hommikutundidel on väljaäärtele joonista-tud uisutamisrajad ja igapäev treenib neil üle 20 kiir-uisutaja. Samal ajal välja keskel teevad oma poog-naid iluuisutajad.

Rahva kogunemise ajaks jaotatakse välja äär n. n. kastikesteks — box'ideks, milles lastele võimaldatakse harjutamine kas iseseisvalt või treenerite juhutamisel. Treenerid, keda arvult 26 (!), õpetavad väikese tasu eest iluuisutamist ja jäätantsu. Välja keskel, jällegi bar-jeeridega eraldatult, on kolm 20-meetrilise diameetriga ringi, milles harjutavad algajad iluuisutajad. Õhtul kella 5—7, millal väljal on muusika, on üks ring mää-ratud võistluste vastu ettevalmistajatele jäätantsi-jatele (uiskudel), teine — tavalistele tantsijatele ja kolmas — jäätantsu õppijatele. Kaks huvitavat kasti ehk boxi on veel ühel väljaotsal. Esimesel asetseb meetrikõrgune ja 40 m pikkune ring-roobaspuu, mille varal lastel ja algajatel on võimalus kukkumise ohuta õppida sõitmist. Teises on karuselli taoline ringlev aparaat, mille käepidemetest kinni hoides saavad uisu-tada juba rohkem vilunud algajad. Välja teises otsas on eraldatud ruum treenivatele iluuisutajatele, sarna-selt nagu meie Kalevi väljalgi.

Ülalkirjeldatult on Viinis jääspordi harrastamine igapäidi soodustatud kõigile — vastavalt vanusele ja oskusele. Peale kõige muu on väljal maksev vali liik-lemise distsipliin. Näiteks on keeldud tagurpidi ja liig kiire sõitmine, norra uiskudel sõitmine, poognate tege-mine ja lõppeks v i h m a v a r j u d e g a sõitmine. Vii-mast keeldu on meie oludes ebaharilik kuulda, kuid tuleb pidada meeles, et Viinis on kunstjää ja seega sõitmine võimalik ka meie talvest soojemal aastaajal, nagu seda on vihmane sügis.

Võistlusi peetakse tavaliselt õhtuti, seega elektri-valgusel. Meil Eestiski on viimasel ajal tehtud juttu võistluste korraldamisest elektrivalgusel. Õhtuti on inimesed teenistusest vabad ja seega külastavad nad siis suuremal määral võistlusi.

Oma suure kuulsuse eest maailma parima iluuisu-tamise linnana võlgneb Viin palju tänu mitte niipalju kunstjääle, kui hoolitsemisele laste eest. Lastele an-takse liuväljal suured eesõigused. Ülalmainitult on neil erikastikesed sõidu õppimiseks, kuid peale selle võivad

nad vabalt ringleda suurel väljal, ilma et oleks karta nende mahapaiskamist täisealiste poolt. Nägin ise 3½-aastast lapsukest ringi sõitmas. Laste suurtest eesõigustest võin jutustada ühe huvitava lookese. Euroopa meisterpaar prl. Idi Pappetz — Karl Zweck, kes muuseas on praegu lootuserikkamateks pretendentideks maailmameistri nimele, tahtis suurte võistluste eel harjutada. Vaatamata sellele, et väli oli publiku kasutuses, eraldati meistritele pool välja, milleks sellelt välja-poolelt tulid koristada lastele määratud kastikesed. Vaevalt oli aga meisterpaar alustanud treeninguga, kui nende juure ilmus daam protestiga laste kastikeste ärakoristamise vastu. Kutsuti kohale seltsi esimees, kes daamile püüdis selgeks teha, kui suur tähtsus on asjaolul, et Austria parimad saaksid lähedalt valmistuda suurvõistlusteks. Daam vastas: „See ei puutu meisse. Meile on kõige tähtsam, et meie lapsed saaksid harjutada!“ Ei jäänudki muud üle, kui treening katkestada ja lastekastikesed tagasi asetada. Viinlased harjutavad iluuisutamist maast-madalast ja peagu kogu rahvas tunneb seda kunsti.

Seni omab Austria edasi kuulsuse maailma parima iluuisutamise-maana. Kindlasti maailma parim on Austria meeste-uisutamises. Karl Schäferilt, Austria maailmameistrilt, ilmus üksikasjalisem kirjutus eelmises E. Spordilehes, ja ma pean ütleva, et see vastab tõsioludele vähimateski üksikasjades, nagu ma selle kohta Viinis isiklikult veendusin. Iluuisutamise maailmameistrina on K. Schäfer praegu ületamatu, klass omaette, ja pole veel näha aegu, millal Schäferi päike loojeneb. Kuna Schäfer on koolitanud endale väärilised järeletulijad, kellest paremateks on (maailmas kolmandal-neljandal kohal), Erdöš ja Linhardt, siis püsib Austria ka kaugemas tulevikus maailma parimana meeste-iluuisutamises.

Vähjakäiku Austrias kipub tegema naiste-uisutamine. Norralanna Sonja Henie on juba aastaid maailma parim. Kuigi ta tänavu viimast korda kaitses maailmameistri tiitlit, pole usutatav, et pärast Sonjat jäme ots läheks Austriale. Liselotte Landbeck on küll hea, kuid Sonjast on ta siiski halvem. Viinis viibides oli mul võimalus näha mõlemat esinemas ja teha võrdlust. Jutustan nende esinemisest lähemalt:

Kui Viinis levis kuuldus Sonja sinnasõidust, siis peeti seda bluffiks. Üldiselt teati, et tänavu stardib Sonja viimast hooaega ja et ta pole enam endine ületamatu. Konkurendid on suure kiirusega lähenenud Sonja võimetele. Sellepärast usuti, et Sonja enne maailmameistrivõistlusi ei tule end Viini „kõrvetama“. Kuid Sonja saabus ja demonstratsioonile kogunes üle 8000 inimese. Esimesena esines Liselotte Landbeck (tuli tänavu Austria meistriks). Liselotte esines tunduvalt

Kaupa hinnatakse mitte reklaami

vaid

kauba headuse

järele.

Tarvitage

Stomatol

hambapastat ja suuvett,

ja Teie veendute isiklikult nende headuses.

paremini, kui teda nähti Tallinnas. Viinlaste silmis esines ta isegi paremini kui Sonja paar aastat tagasi oma Viinis viibimisel. Selletõttu pärast Liselotte sõitu ei loodetud Sonjalt enam kuigi palju. Kuid Sonja tegi furoori. Liselotte oli sõitnud ennastületavalt hästi, kuid Sonja esines veelgi paremini, ületades oma konkurendi selgesti. Kui Liselotte tugevaks küljeks on jõud figuuride kujundamisel, siis Sonja brilleerib tehnilise täiuslikkusega.

Tagasi tulles teemile, peab küsima, mis tingib Austria naiste-iluuisutamise tagasimineku? Peapõhjuseks on vastavate treenerite puudus. Austria on maailmale annud palju euroopa- ja maailmameistreid. Hiljem profideks siirdunult on nad teenistuse saamiseks valgunud laia maailma.

Esikohale naiste-uisutamises rühbib praegu London, kus tähtsamaks treeneriks on Melitta Brunner. Inglise lastel ongi juba haruldaset head naisuisutajad. Taylor ja Coolidge on nendeks, kes tõenäoliselt asuvad Sonja troonile. Neist kahest 13-a. Taylor on profide maailmameistri tütar. Seega juba isalt pärituna veres iluuisutamise and. Londoni esilekerkimise suureks soodustajaks on veel tihe liuväljade-võrk. Kui Viinis on kolm katuseta kunstjäävälja, siis Londonis on neid üle 20-ne, kõik pealegi katuse all.

Iluuisutamise tehnilise osa kohta võin ma Viini tähelepanekute najal öelda, et viimasel ajal hakkab naiste-iluuisutamise erinema meeste omast. Kui varem aegadel naised igati püüdsid järele aimata meeste numbrite, siis nüüd on sellest loobutud ja selle asemel tõstetakse rohkem esile otsesemalt naiselikkus.

Millisel tasemel on Eesti iluuisutamine maailma mõõdupuu? Julgen väita meie taseme tõusu. Olgu tõenduseks selle kohta kas või järgnev pisiasjake. Neil päevil sõitis Eestisse end iluuisutamise alal täiendama Läti parimaid sõitjaid pr. Kablitz. Tallinna kooli tuleb pidada heaks peale Eesti ka Läti ja Leedu kohta.

Stokholmis peetavatest maailmameistrivõistlustest ma arvatavasti võtan osa. Maailmameistrivõistlused paaridele peetakse 22.—23. veebr. Helsingis. Nendest võtavad meilt osa prl. Kaljuvee — Ed. Hiob.

FOTO-ATELJEE

Parikas
TALLINNA

KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: K. 9-5, PÜHAP. K. 11-2

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

Meie koolivõimlemisest

A. Kalamees

Meil Eestis ei saa rääkida oma koolivõimlemisest kui sellasest, ei saa rääkida tema üldilmest, mis oleks omapärane, meie oma looming, võrsunud meie oma erilistest lähtepunktidest ja arengust. Võib julgesti väita, et meil Eestis pole üldse tublit ja tõhusat koolivõimlemist, pole seni olnud ega ole praegugi.

Ja kui peaks tekkima meie eesti omapärane võimlemine, siis saab see ikka ja ainult üks süsteem olla, mis ei pruugi lähtuda sugugi tarbeprintsii- bist. Need kaks mõistet peab kindlasti üksteisest lahutama. Nii ei pruugi süsteem sugugi lähtuda füsioloogilisest lähtepunktist, tarbeprintsii- p peab aga kindlasti lähtuma füsioloogilisest vaatepunktist.

Nii ei saa meie saksa süsteemile mõõta täit füsioloogilist lähtepunkti ja sellepärast pole temagi tarbeprintsii- p. Samuti ei saa süsteeme, nagu Mülleri, Prošeki, Bode, Labani, Sokoli jne. jne. omi, pidada füsioloogiliselt täiesti orienteerituks, sest nad pole üles ehitatud tarbeprintsii- bi alusel.

Ainuke süsteem, mis võib ennast nimetada füsioloogiliselt orienteeritud tarbeprintsii- biks, on Rootsi võimlemissüsteem. Sest temas on füsioloogiline ots- tarve valatud süsteemi.

Arusaamatuste vältimiseks mainin, et ma mõistan tarbeprintsii- bi all seda, kui üks süsteem on koostatud kasvava organismi tarbeprint- sii- bi seisukohalt. Õpilane vajab oma keha harmooniliseks arendamiseks just seda ja seda, ei miskit muud. Ja üks süsteem, mille lähtepunktid on olnud teised, ei aita meid välja. Õpilasele ei pruugi ometi serveerida kõike ettejuhtuvat, vaid ainult tarvilik- ku. Kuigi pakutakse ja tegeldakse õpilastega neile mittekohaste harjutustega, ütleme — mida nad ei va- jaks, siis peaks see ikkagi olema tarbesüsteemi sisse põimitud. Selle teatava harjutuse peaks ikkagi panema sinna, kuhu ta oma üldisloomult kuulub, kuigi ta õpilase vanusele täieliselt ei sobiks.

Meil Eestis pole omapärast süsteemi, mis baseeruks füsioloogilisel alusel, ega ole puht-füsi- loogilist tarbeprintsii- pi täiel määral ka veel maksvusele pääsnud. Nii kõigume kahe teadma- tuse vahel. Euroopa puhangute tõttu kiindusime oma- riikluse alul loomuliku võimlemise printsii- bi külge ja seda kerime teatavas mõttes praegugi veel edasi, vähemalt katsume. Kuid omavahelistel kokkutu- lekutel kitsamas ringis kui ka kongressidel hõljab meie kohal seni edasi ebamäärasuse ja ebakind- luse tunne, kuhu nüüd siirduda, kumba rada minna. Kas valida süsteem või füsioloogiline tarbeprintsii- p?

Seni kui meil pole omapärast süsteemi, peaks jät-

ma jutud ja suure suuga seletamised temast kui sella- sest. Ja kuigi leiduks suurvaim, kes looks meile süs- teemi, saaks seegi süsteem kindlasti ühekülgne, füsi- loogilise aluseta, vähemalt kitsapiirilisel orienteeritud füsioloogilisest küljest. Süsteem oma maitse seisuko- halt kindlasti pakuks seda, mida kasvav ja arenev õpi- lane ei vaja.

Rootsi süsteem oma struktuuris, oma täitevormis tunni läbiviimise suhtes on teatavas mõttes igav. Selle põhjal tundub meile Soomegi koolivõimlemine, mis baseerub rootsi kõverikul, igavana. Euroopa uuemad koolid, mille lähtepunktiks on ikkagi küll rootsi kõverik, on varieerinud ta lühemaks ja huvitavamaks mõne har- jutuse võrra. Nii on Streicheri ja Gaalhoferi kõverikust välja jäetud pingpainutused ja teiskordsed ripped. Ping- painutused ehk rinnakorviharjutused liituvad aga kere- harjutuste grupis käte- ja õlavöölihasharjutuste gruppi. Nii võimaldab see kõveriku koondamine kahe punkti võrra pakkuda õpilasele midagi muud huvitavat ja liikuvat. Selles mõttes ongi uuemad uuringud ja üm- berpaigutused tunni kõverikus ikku toonud tema pain- duvamaks, huvitavamaks ja liikuvamaks tegemise mõttes.

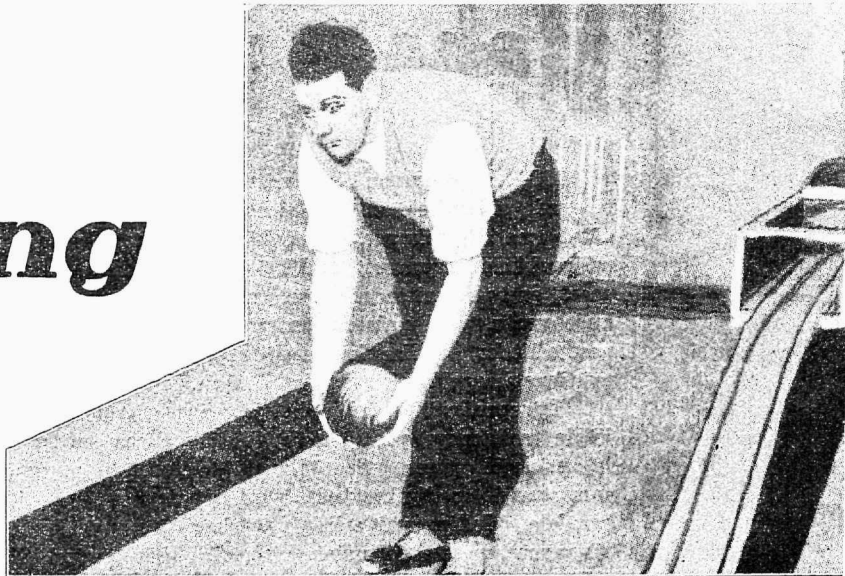
Meie Eesti kasvav noorsugu on oma keha üldaren- gus ikkagi võrdne kõigi teiste rahvuste noorsoo keha- lise arenguga. Ja ka keha arendamise tarvetega. See- tõttu ei või meiega oma kasvava noorsoo kehalise arendamise tähe all rabada umbropsu ega vajutada tema töö metoodile mingit süsteemi-pitserit, vaid ainsaks õigeks ja tarbekohaseks lähtepunktiks on ja peab jää- ma ikkagi füsioloogiline tarbeprintsii- p. Meiega lastele tuleb pakkuda nende keha harmoonili- seks arenguks seda, mida nad vajavad. Ei roh- kem ega vähem. Kas tarvitatakse kunst- või loomulikku võimlemist, ikkagi peab ta mahtuma ja sobima füsi- loogilise tarbekõveriku alla. Iga teisiti kä- sitamine on asja lihtlabastamine, omamoodi väänamine ja lapse tarbe vägistamine.

Meie koolivõimlemises peab tulema murrang veel selleski mõttes, et me üldse hakkame võimlema. Meil ju Eestis pole laiaulatuslikku võimlemise kultuuri, sa- muti pole teda ka koolis. Seni on minu nägemise jä- rele ainult veheldud sinna-tänna. Kindlaimelist tegele- mist ja suunda pole küll näha. Koolivõimlemine peab võtma oma harrastuseks ja hooleks ka võimlemise kui sellase, tema kunstvormide kujul. Seni harrastatav loomulik võimlemine jääb ikkagi ühekülgseks ja ebaots- tarbekaiks.

Meie vajame üht kindlaimelist füsioloogili- sest tarbeprintsii- bist orienteeritud kä- siraamatut koolidele, eeskätt algkoolile, siis võib võim- lemise kultuur meil hakata arenema kiiremas tempos. Ja sellest saab ikku ka sportilinegi liikumine.

Jaan Luks:

Veeremäng täisõigusliku spordialana

Veeremäng spordialana on end väga elujõulisena läbi lõõnud paljudes riikides. Suurimateks veeremängumaadeks maailmas on Ameerika, Saksa, Rootsi, Soome j.t. Veeremängijate-pere suurus võib maailmas arvestada ühele miljonile, sest näiteks juba ainult Saksamaal on rohkem kui 500 klubi 100.000 mängijaga. Suuremas osas maades on oma veeremänguliidud, kes ühiselt moodustavad rahvusvahelise liidu.

Eestis on veeremängu harrastatud umbes veerand-sada aastat. Alul oli ta küll saksik ajaviitemäng, mida harrastati mõnuldes õllekannude ja haneprae juures. Säärasena oli tal suurim aukoht peamiselt jõukates saksa klubides, sest veeremänguteede ja -ruumide korrashoid nõuab suuremaid kulusid.

Sportlikult harrastatavaks muutus veeremäng Eestis alles läinud aastakümne alul, millal ta tee leidis ka eesti seltskonda. Esimeseks n. ö. rahvuslikuks veeremänguorganisatsiooniks Eestis oli Tallinna veeremängu klubi (TVK), mis asutatud 1923. a. Seega pühitses klubi 1. a. oma 10-aastase tegevuse juubelit. TVK veeremänguteed ja -ruumid Estonia teatrimajas on üldse parimaid Eestis. Järgmisena asutati 1924. a. Pärnu keegliklubi (PKK), edasi vanuse järjekorras Narva, Rakvere ja Tallinna garnisonide veeremänguklubid. Nimetatud viis veeremänguklubi moodustavadki praegu Eesti veeremängijate kaadri kokku umbes 700 mängijaga. Kui aga arvestada ka organiseerimata klubisid, mida peagu igas linnas on üks või kaks, siis võib üldine veeremängijate arv Eestis tõusta üle kahe tuhande.

Praegu on suurimaks veeremänguklubiks Tallinna garnisoni oma üle 200 mängijaga. Klubi esimeheks on kauaaegselt kolonel M. Tuisk. Suuruselt järgmisteks klubideks on TVK ja Narva garnisoni klubi, kumbki 125 mängijaga, edasi Pärnu KK 100 ja Rakvere klubi 75 registreeritud mängijaga. Kõik klubid korraldavad aasta kestes kokku umbes 100 omavahelist võistlust,

Pildil ALEKSANDER BROMMIG, Eesti parimaid veeremängijaid. Alustanud veeremängu harrastamisega 1929. a. on ta seni edukalt esinenud kõigil meistri-võistlustel. Peale selle võitnud rida väärtuslikke pokaale. Kuulub Tallinna garn. veeremängu klubisse selle asutamisest saadik.

peale selle veel esivõistlused ja muud kohtamised. Laiemas seltskonnas on veeremäng leidnud hea suhtumise, mille kohta on parimaks tunnustuseks rida seltskonnalt väljapandud väärtuslikke auhindu.

Veeremängu õitseaja alguseks Eestis võib pidada 1931. a., millal Narva algatusel asutati veeremänguliit. Hiljuti võeti liit vastu ka Eesti spordi keskliidu liikmeks, millega veeremäng teiste spordialade kõrval on saavutanud täisväarse tunnustuse. Sarnase positsiooni, s. t. kuulumise rahvuslikku keskliitu, on veeremäng teistes maades kätte võidelnud juba rea aastate eest.

Veeremänguliidu korraldusel on alates 1932 a. peetud kaks meistrivõistlust: 1932. a. Tallinnas 109 osavõtjaga, kusjuures meistriks tuli P. Kost 360 punktiga, ja 1933. a. Narvas, kus meistriks tuli A. Tribstok 371 punktiga. 1933. a. tuli B klassi meistriks T. Muru 342 ja C klassi meistriks K. Kister 326 punktiga. Tänavused esivõistlused peetakse Rakveres. Veeremängu ametlikuks Eesti rekordiks on registreeritud Nikolai Järve, TGVK, 1932. a. saavutus — 385 punkti.

*Kõigile spordi- ja tantsuõpradele
soovib head ja õnneliku
uut aastat*

Jaan Hargel

*dipl. tantsuõpet.
Tallinn, Kaupmehe 33-11.*

Mehe ja naise võimed spordis

1934. a. augustis Londoni White City staadionil tulevad pidamisele 4. naiste-maailmamängud, millest võtab osa 25 rahvust. Seal kindlasti saadakse näha mõjurohkeid saavutusi, kuid kui rahvusvaheline naistsport asetada mitte meesmeistrite ja rekordi-omanikkude vastu, vaid naistele vastaseks mobiliseerida üksnes, näiteks, Inglise keskkooli noorte meeskond, siis maailma kergejõustiku-naiskond saaks lootusetult lüüa.

Et spordivõistluses mehe ja naise vahel võitjaks jääda, selleks peavad naised välja kutsuma mitte üle 17-aastaseid poisse. See tähendab, et naiste parimad saavutused on ligikaudselt võrdsed meeste junioride omadele. Selline väide leidis täielise kinnituse Inglise tänavuste meeste ja naiste rekordide võrdlemisel. Et mõõta mees- ja naisjooksjate võimete olulist vahet, selleks tuleb võrrelda mitte üksnes aegasid, vaid nende aegade põhjal tuleb ka välja arvestada kuipalju mees naisele üksikutel distantsidel võib ette anda. Seejuures selgub järgmine pilt: 100 yardis (1 yard = 91 sm) võib mees naisele ette anda 15 yardi, 220 yardis 38, 440 yardis 77 ja 880 yardis 168 yardi. Need arvud on võetud ligikaudsetena. Kui aga aluseks võtta rekordid, siis kujuneksid handicapi-määrused veelgi suuremateks. Naiste saavutuste juures puhtad ajad viivad eksiteele, kuna naine rutemini väsib kui mees. Näiteks on mehe keskmine kiirus 220 yardis suurem kui 100 yardis, naine aga on 220 yardis tunduvalt pikaldasem kui 100 yardis, kuna ta pikemal distantsil ei suuda vastu pidada täiele kiirusele. 220 yardis on naine viimasel 50 yardil tunduvalt pikaldasem ja seetõttu kahaneb ka keskmine kiirus.

Kui mõõdupuuks võtta üksnes aega, siis võiks mees naisele 220 yardis anda ette koguni 42 yardi. Kuid siis peaks naine ainult 220—42=178 yardi mehe 220-ne vastu jooksma ja naine jookseks selle lühema distantsi kiiremini kui kogu 220-nel yardil ning lööks oma meeskonnurendi. Jooksudes naisel on tüübilised sprinteri omadused.

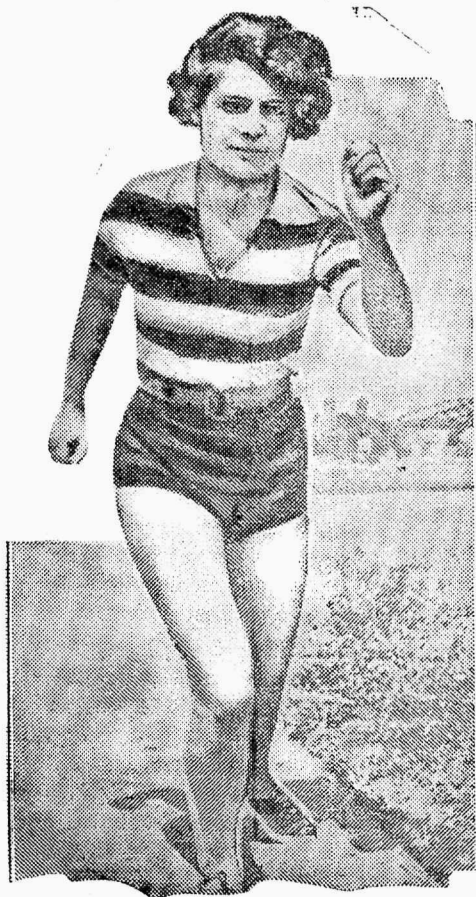
Kui maailmarekordimehed maailmarekordinaiste vastu esineksid alul toodud handicapiga, siis mehed tõenäoliselt võidaksid selle võistluse. Koolinoorsoo parimad oma poolt võivad maailmarekordinaistele ette anda pool nendest handicapi-määradest — nii siis 7,5 yardi 100 yardis, 19 yardi 220 yardis, 38,5 440 yardis ja 84 yardi 880 yardis. Alles meessoost 17-aastaste vastu võiksid maailmarekordinaised võistelda ühtlasest startist.

Inglise tänavustel keskkooli-esivõistlustel juniorid koguni löid naiste 100 yardi maailmarekordi.

Muudel kergejõustikualadel on vahe mehe ja naise saavutuse vahel veel väljapaistvam. Naiste kõrgushüppe rekord on 1,63 m, meestel 2,04, kaugushüpped naistel 5,91 m, meestel 7,98. Naine tõukab kuuli 13,49 m, mees naise omast raskemat kuuli 16,05, oda viskab naine 42,95, mees 76,10, ketast naine 39,95, mees 51,73. Eesti koolinoorsoo rekordid samuti kui Inglise omadki on paremad naiste maailmarekordidest. Maailmarekordinaistele on kergejõustikus võimetelt võrdseteks vastasteks junioriklassi poisid vanusega alla 17 aasta.

Meeste ja naiste võimete vahekorda spordi alal on veel põhjalikult uurinud Londoni professor Hill. Tema uurimuse põhjal naissportlase saavutusvõimsus on keskmiselt 85 protsenti meessportlase omast. Üksnes üksikutel aladel, nagu näiteks ujumises, suudab naine oma suurema osavuse tõttu läbilõikes peagu sama palju saavutada kui mees.

NINA KUHARKINA, Vene praegune mitmekülgeim naissportlane, kes saavutanud rohkesti võitlusi kergejõustikus, ujumises, sõudmises ja vehklemises.

Käesoleva numbriga on finnat kaasa

Eesti Spordilehe
eelmise aasta
sisukord.

A. Klumberg:

Kohe tarvis 6 instruktorit

Üleriikliku instruktore võrgu loomisest

Vaatamata sellele mitmele aastale, mille kes-
tes meil tegutsetud provintsi kehalise kas-
vatuse taseme tõstmise alal, võib Eestit
sportliku organiseerimise ja ka instruee-
rimise suhtes siiski pidada võrdlemisi valgeks maala-
piks. Spordirakukeste tihedus on väike. Nendestki sa-
jast spordiühingust, mis asutatud, on suur osa varjud
korralikest spordiühinguist. Väga puudulik eeskätt on
spordi õpetamine, mistõttu kehaline kasvatus mitmes
maakohas ei oma vajalist väärtust. Paari aasta eest
tarvitatud moodusega — üks kuni kaks korda aastas
instruktore saatmine lühiajalisteks kursusteks koha-
peale — pole suudetud erilist korda saata. See on sar-
nanenud tuliste süte kandmisele merre, ilma et meri
oleks hakanud leegitsema. Elavam on tegevus mõnes
kohas olnud üksnes instruktore kohal olles, kuid selle
lahkunult on kõik otsad nagu vette joosnud.

Maa vajab järjekindlat, süstemaatlikku instruee-
rimist. Üksnes siis on teostatav kehalise kasvatus olu-
lisem tõus üle riigi. Kuidas seda teha? Olen oma aas-
tase ametisoleku vältel KSKV teadusliku sekretärina
provintsi suuremad keskused läbi sõitnud 2—3 korda,
vähemad keskused ühe korra. Ja igal pool olen pannud
tähele juhtivate tegelaste puudust, mis minu arvates
ongi peapidurdajaks kehal. kasvatus arengus. Mõnigi
tegelane on küll kiiduväärselt suure innuga töö kallal,
kuid sääraseid tegelasi võib üles lugeda ühe käe näp-
pudel. Üldisemalt on aga tegevus loid, omades rohkem
n. ö. pühapäeva-ilme. Isegi kehal. kasvatus eelharidu-
sega isikud tegutsevad seltsides vähe. Ja just
nende järele on karjuv vajadus, kuna n. n. autegelased
ei ole oma paremalgi tahtmisel küllalt kompetentsed
puht-spordiõpetuse alal.

Tahes-tahtmata pean tagasi tulema sellele, mida
ma varem avalikult olen toonitanud juba mitmel kor-
ral: nimelt instruktore võrgu loomisele. Selle teosta-
misele tuleb asuda paratamatult. Vast siis tekib mur-
rang senisest parema poole.

Raha on meil vähe. Sellepärast tuleb alustada ta-
gasihoidlikult. Igasse maakonda ei suudeta ametisse
palgata instruktore. Küll aga võimaldab meie majan-

*UUE AJA VEENUS. Pildil võimsa ja ühllasi harmoo-
nilise muskulatuuriga münchenlanna MAUERMEYER,
kes Saksa esivõistlustel võitis viievõistluse uue rekordiga.
Uue Aja Veenuse nimetuse on sellele sakslannale annud
frantslased.*

duslik kandepind kokku kuue instruktore palkamise.
Nende vahel võiks kogu Eesti territooriumi jagada järg-
misteks instruktore-piirkondadeks: 1) Harju-Lääne, 2)
Järva-Viljandi, 3) Pärnu-Saare, 4) Tartu, 5) Viru ja
6) Valga-Võru-Petseri. Seega ainult Tartu- ja Virumaa
Eesti suurimate maakondadena saaksid omaette-instruk-
torid, teisi, vähema rahvatihedusega, maakondi tuleb aga
mitu liita üheks instruktore-piirkonnaks.

Instruktore ametisse seadmise kasulikkuse kohta
annavad parima tunnustuse Harju- ja Järvamaa, kus
instruktoreid tegutsevad juba mõnd aega — esimeses A.
Kukk ja teises O. Topman. Aasta-aruannete ja
isiklike tähelepanekute najal võib nim. kahes maakon-
nas konstateerida sajabrotsendilist huvitõusu kehalise
kasvatus vastu. Maanoori on massiliselt tõmmatud li-
gemale kehalisele kasvatusle ja isegi vanemates ini-
mestest on pandud veri kiiremini voolama. A. Kukk ja

Edurikast uut aastat liidu liikmetele, juhtidele ja sportlastele

soovivad

Eesti Spordi Keskliit
Eesti Jalgpalli Liit
Eesti Kerge-, Ratta- ja Veespordi Liit
Eesti Maadluse-, Tõsie- ja Poksi Liit
Eesti Talvespordi Liit
Eesti Käsipalli Liit
Eesti Tennise Liit
Eesti Veeremängu Liit.

O. Topman on oma maakonnad risti ja põigiti läbi rännanud, organiseerinud uusi spordirakukesi, ergutanud varemasuretatuid, instrueerinud sportlasi jne. Säärast tööd on vaja igas maakonnas.

Raha instruktorite palkamiseks tuleb leida KSKV eelarve korras. Arvestades instruktoriga kuupalgaks 70 kr., on poolaasta vältel vajatav üldsumma palgaks kuuele instruktorile 2520 kr. Selle summa saab eriliitudele ja muuks otstarbeks määratavate summade kärpimise teel. Edasi on mõeldav, et töölisspordiliit ka tulevikus ei saa erisummasid, kuna instruktorid töötaksid igas organisatsioonis, vaatamata nende meelsusele. Teisest küljest on soovitatav töölisspordiliidu ühtesulamine meie üldise sporti juhtiva keskusega.

Instruktorite-võrgu loomise puhul kaob ka tarvidus spordinõunike instantsi järgi ta senisel kujul. Igasse maakonda loodagu aga oma maakonna-liit ja edasi selle juure võib juhatuse kõrval ametisse seada kehalise kasvatusjuhi umbes praeguse spordinõuniku ülesannetega. Kuid see juht ei töötaks omaette, vaid koos juhatusega. Juht peab aga saama väikest tasu, muudugi vastavalt iga maakonna rahalistele võimalustele. On kindel, et palgaline isik tunneb suuremat töökohustust ja nii teotseb ta viljakamalt kui mitmed praegused auspordinõunikud.

Üldine kehalise kasvatusvalitsemise korraldus kujuneks seega järgmiseks: eriliidud peavad kontakti maakonnaliitudega, viimastel on informatsioon maakonna sportlikust tegevusest kehalise kasvatusjuhi kaudu, kes omakorda töötab kontaktis instruktoriga. Tehnilise juhtimise suhtes on aga kehalise kasvatusjuhi ja instruktoril otsene ühendus KSKV teadusliku sekretäriaga, kellelt saadakse juhtnõuad spordiõpetuse alal. Üldise tegevuskava kõigile maakondadele koostab tead. sekretär ja kava teostatakse kogu maal ühistel põhimõtetel. Seega on loodud suur teotsemise ühtlus ja kindlus.

Instruktorite esimeseks ülesandeks on sportlik organisatsioonide, varem tegutsevate ühingute elustamine

ja uute ellukutsumine. Teiseks — tehniline instrueerimine, spordialade õpetamine kindlakavalise süsteemi alusel; kolmandaks — järelevalve sportlaste kasvatusliku külje üle, mis seni kahjuks lonkab. Mõistetavalt on instruktoritena mõeldud vastava eelharidusega ja kogunud isikud. Palk on küll väike ja töökoorem suur, kuid siiski on usutav, et leiame küllaldaselt tõsiseid töömehi, kes peale muu on ka ideeliselt asja küljes.

Instruktorite teadmisi tuleb täiendada perioodilistel mönenädalastel kursustel. Sääraseid kursusi üldiselt vajavad mitte ainult instruktorid, vaid ka võimlemisõpetajad, sporditegelased ja teised juhtivad isikud. Tänapäeva kehaline kasvatus areneb kiires tempos, luues ikka uusi ja uusi tõdesid, millega kontaktis peavad olema kõik kehalise kasvatussega tegutsevad isikud. Kursused on parimaid vahendeid teadmiste täiendamiseks. Peab märkima, et seni paljud võimlemisõpetajad hoiduvad kõrvalte seitsides tegutsemisest ja ka kursustest, kui viimased pole korraldatud just nende keskorganisatsiooni ettevõtteks. Tuleb nõuda võimlemisõpetajate suuremat koostööd teistega.

Ülaltoodud instruktorite-võrgu loomine ja sellega seoses olevad vähemad reorganiseerimised on hädavajalised. Samaselt kulutaksime palju otstarbekamalt kultuurkapitalist saadava toetuse, kuna ta läheb kogu maa kehalise kasvatusse arendamisele senisest suuremal määral. Rida teisi riike on juba aastate eest loonud instruktorite-võrgud ja nende meie omast kõrgem kehalise kasvatusse tase on parim hinnang ettevõtte kasulikkuse kohta. Näitena toome Soome, kus peagu igas väiksemas ringkonnas on oma spordijuht-instruktor. Kuus instruktorit kogu Eesti kohta on küll vähe, kuid praegu tuleb selle arvuga leppida. Tuleviku sihiks olgu instruktorite-võrgu järk-järguline laiendamine Soome ulatuseni.

Lõppeks olgu märgitud, et instruktorite-võrgu loomine on samm, mida peab taotlema ka kehalise kasvatusse riiklikule alusele seadmise puhul, siis on ta koguni esimesi ülesandeid.

Maavõistluste-aasta oli edukas

A. Adorf

On juba kujunenud traditsiooniks anda igale aastale teda vääriv atestatsioon. Spordi suhtes võib lahkunud aastat nimetada üheks õnnelikumaks Eestile. Varem märgitult oli 1933. a. eriti edukas kergejõustikus, põhjustades sel alal lootusi uuele renessansile. Edukuse suhtes järgmiseks paremaks alaks oli kahtlemata poks. Lühikese vaheajaga üksteisele järgnenud kaks maavõistlust suutsid tõendada Eesti poksitaseme tõusu rahvusvahelisse parajasse klassi. Edasi vägagi tunnustusväärset esinesid veel tennisistid. Teistelgi meil harrastatavatel aladel oli märgata tõusu, ühel alal rohkem, teisel vähem.

Kokku võttes andis 1933. a. palju positiivset. Meil tuleb aga hästi mõista läinud aasta saavutuste väärtust, ja kasutades praegust eriti soodsat momenti spordi tõusu alal, üritada käesoleval aastal senisest veel suuremat edu.

Maavõistluste-aastana oli äsjamöödunud aasta Eesti parimad. Võib öelda, et koguni kõigi aegade parim, arvates sellest ajast, millal maavõistluste pidamine on laienenud peagu kõigile Eestis harrastatavatele aladele. Ühelgi varem alal pole fikseeritud suhteliselt maavõistluste arvule säärase suurt võidukust kui l. aastal. 19-nest maavõistlusest võideti seitse ja viigiga lõppes üks, kui teise viigina mitte arvestada numbriliselt selliselt lõppenud poksikohtamist Soomega. Eriti hea on aga tänavuse aasta bilanss võrrelduna eelmise aasta omaga. 1932. aasta võidukehvimana andis kahekümne ühe maavõistluse kohta ainult neli võitu.

Avaldame siin 1933. a. maavõistluste ülevaatliku loetelu:

Soomega:

jääpallis kaotasime Tallinnas 2:4, millise resultaadiga üldiselt jäädi siiski rahule;
maadluses hõimurahvuste kolmikmaavõistluses Budapestis kaotasime veidi pettumuslikult suuresti 1:6;
tennises kordasime eelmise aasta suursaavutust, võites teist korda suuresti — 14:8;
pesapallis tuli paratamatult alistuda Soome parima klassi ees: Hämeenlinnas 0:8;
jalgpallis kaotasime nii A kui ka B kohtamise, esimese Helsingis, teise Tallinnas, mõlemad 1:2, kusjuures mängukäigult oldi äärmiselt tasavägised;
poks võtsime vastu minimaalselt napi kaotuse numbrilise viigi 4:4 juures.

Lätiga:

maadluses Riias saavutasime aasta esimesel maavõistlusel võidu 6:1;
tõstmises, milles maavõistlus peeti eelmisega koos, tõime napi võidu 3:2;
kergejõustikus Tallinnas pidime kibedustundel leppima kaotusega 77:82;
jalgpallis kaotasime Riias 0:2, revanscheerisime Tallinnas 2:1, kuid Kaunases Balti turniiri tsüklis peetud matschil kaotasime jällegi 0:1;
poks aasta viimasel maavõistlusel tuli Tallinnas hiilgevõit 14:2.

Leeduga:

jalgpallis olime vastasele võitmatud. Sellel ainsal alal, milles saame Leeduga pidada maavõistlust, võitsime Tallinnas 2:1, Kaunases turniiri matsch lõppes viigiga 1:1, ja paar päeva hiljem saavutasime viimase viie aasta kohta suurima jalgpallivõidu 5:0.

Rootsiga:

jalgpallis maailmameistrivõistluste avamatschil Stokholmis kaotasime 2:6.

Ungariga:

maadluses kolmikmaavõistluses kaotasime 3:4.

Ülaltoodult jagunesid maavõistlused riikide järgi järgmiselt: Soomega — 7, Lätiga — 7, Leeduga — 3 ja Rootsi ning Ungariga kummagagi 1 maavõistlus. Alade järgi: jalgpall — 9, maadlus — 3, poks — 2 ning üks maavõistlus jääpallis, tõstmises, kergejõustikus, tennis ja pesapallis. Maavõistlust ei peetud jalgrattasõidus, majanduslikul mittesobivusel, ja korvpallis, milles hooaeg veel kestab ning maavõistlus peetakse neil päevil.

Tänavustega kokku on Eesti 14-ne aasta kestes pidanud 156 maavõistlust, millest võidetud 55 ja viigiga lõppenud 13. Maavõistluste rohkusega on esikohal jalgpall — 75-ga, järgnevad maadlus — 14, poks — 13, kergejõustik — 12, jääpall — 10, korvpall — 10, tennis — 7, tõstmine — 6, ping-pong — 5, pesapall 2 ja jalgrattasõit — 2.

Riikidest on kõige rohkem maavõistlusti olnud Lätiga — 64 korda (kaotusi 24), edasi järgnevad Soome — 44 (32), Leedu — 17 (5), Rootsi — 11 (10), Poola — 8 (7), Ungari — 3 (3), Saksa 2 (1), ning Iiri, Jaapan, Norra, SSSR, Türgi ja USA-ga igauhega üks kaotatud maavõistlus.

EESTI SPORDILEHT sammub ühes sportlaskonnaga eduteel.
EESTI SPORDILEHT avaldab meie parimatelt asjatundjatelt artikleid kehalise kasvatus kõigilt aladelt.
Iga sportlane telligu ja lugegu Eesti Spordilehte!

Jesse Owens — uus kiireim inimene

Berliinis võitmiseks on vaja tänapäeva mõõdupuus spordi-üliinimesi

Berliini olümpiavõitjad võivad eeskätt võrsuda just neist tänapäeva noortest, kes praegu on suutelised levitama suursaavutuste hõngu. Olümpiamängudest veel lahutav napp kolm aastat on parajaks ajaks tulevastele olümpiavõitjatele selleks tehniliseks ja vaimliseks küpsemiseks, mida vaja olümpliku saavutuse püstitamiseks. Seepärast jälgib iga spordimaat suure huviga noore generatsiooni võrsuvaid atleete ja iga vähegi üle keskpärasuse väljapaistev talent võetakse erilisele hooldamisele. Olümpiakandidaatide otsimine on alanud kõikjal.

Suuremad raskused kui kunagi varem on ületada tulevastel olümpiavõitjatel. Erakordselt suuri tehnilisi tulemusi ja vastavat tublit ettevalmistust nõuab medalitele pääsemine Berliinis. Võib öelda, et esimesele kolmele kohale tulemiseks Berliinis on vaja vast tänapäeva maailmarekorde. On juba varem nimetatud, et Berliini-aastal võib näiteks 16 m mehi kuulitõukes olla üle tosina. Sellesarnane mõõdupuu on siis mõistetavalt valitsev ka teistel aladel. Tehniliste saavutuste tõus viimastel aastatel on toimunud n. ö. kohutava kiirusega. Tagajärjed, mis veel Antwerpenis või Pariisis oleksid tundunud üliinimlikena, olid Los Angelesis nagu endastmõistetavad. Ja mis tagab, et täna üliinimlikena näivad resultaadid pole Berliinis spordi-argipäevlikud? Nii et: Berliinis võitmiseks on vaja tänapäeva masstabis üli-tagajärgi ja sellele vastavalt spordi-üliinimesi.

Spordi-üliinimeste ajajärguks on nimetatud praeguse sajandi käesolevat neljandat aastakümnet. Vaadeldes vaid, missugustesse kõrgustesse on küündinud maailmarekordid, ja meie mõistame siis praeguse aastakümne ülikõrgena hindamist. Kui palju leidub kahtlejaid selle kohta, et kõige lähematel aastatel 100 m joostakse 10 sekundiga, 400 m — 45 sek, 800 m — 1.45,0, 1500 m — 3.40,0, 5000 m — 14 min., 10.000 m alla 30 min., hüpatakse kaugust üle 8 m, teivast 4.50, kõrgust 2.10, tõugatakse kuuli 16.30, heidetakse ketast 53 m, ja et leidub veel mehi, kes rikuivad 75 m piiri odaviskes. M. Järvis ja ta suure maailmarekordi ületajat siiski vist niipea ei tule. Järvinen on eriklass suures klassis ja sellepärast vast ka suurimaid tänapäeva spordi-üliinimesi.

Spordi-üliinimesi on võrsumas kõikjal, nii et termin spordi-üliinimene oma praeguses tähenduses võib lähemas tulevikus peagu kaotada oma erilise mõiste. Vast kõige suuremal määral oma senist traditsiooni mööda vabritseerib uusi suuri mehi Ameerika. Alljärgnevalt peatume ühel Euroopale veel võrdlemisi vähetuntud yankee'l, kes aga juba nüüd ilmutab oma n. n. spordi-üliinimese sisu. Selleks meheks on Jesse

Owens, kõrgema tehn. kooli õpilane Ohios, Clevelandis. Hiljuti astus ta ülikooli ja seal vast algab ta täisküpsimine.

Jesse Owens nimetavad ameeriklased kui new fastest human, s. t. uus kiireim inimene. J. Owens peab säilitama Ameerika kui kiireima-jooksjarahvuse au pärast E. Tolani kõrvalejäämist ja R. Metcalfe'i lähemaagset erruminekut. S. t., et J. Owens peab astuma kahest neegrist vabaksjätavale sprinteritroonile. Ameerika treenerite ja coachide silm on talentide hindamisel väga tunnustatud ja seetõttu võib suure protsendiga uskuda nende ennustustesse Jesse Owens kohta.

Vaadeldes Jesse Owens tõusu Ameerika paremate esirinda, peab tunnistama, et see on olnud üllatavalt võimas. Peagu tundmatu sprinterina suutis J. O. juba 1932. a. end raiuda olümpiakandidaatide rühma. Kuid saanult kaotused Tolanilt ja Simpsonilt ei pääsenud ta Los-Angelesi olümpia-radadele. Owens võimete n. ö. täieline avastamine toimus alles järgmisel, s. t. läinud aastal. Spordiõpetaja Charlie Riley, kes muuseumis Ameerika teravamaid silmi uute jõudude avastamisel, sattus juhuslikult 19-aastase Jesse'i treeningule, mida see tegi üksinda ja peagu salaja. Owensil on väga tagasihoidlik iseloom. Pärast noormehe treeningu salajast jälgimist riietusruumi aknast tormas Riley üllatunud Owens juure valju hüüuga: „Teid vajab Ameerika!“ Algas Owens treening Riley hooldamisel. Tagajärg ei lasknud emesele kaua oodata. Koolide vahelistel võistlustel püstitas J. Owens ühe ja sama pärastlõuna vältel kolm peagu maailmarekordset tagajärge: 100 yardi 9,4, 200 m 20,7! ja kaugushüpe 7.44. Seejuures polnud J. Owens ikkagi veel täiesti tahunud. See ilmnis ka varsti järgnenud ameerika esivõistlustel. Halva stardi tõttu kaotas J. O. 100 ja 200 m. Võitis kaugushüppe — 7.25. Hiljem on Owens 100 m mitu korda katnud 10,4-ga, 200 m oma elus teiskordselt 20,7 ja hüpanud kaugust 7.62! Viimase tagajärjega oli ta l. a. maailma kaugushüppajate esirinnas.

Jesse Owensil näivad olevat võrdsed eeldused nii sprinterina kui kaugushüppajana. Siiski näeksid yankee'd talt meelsamini kujunevat sprinteri, et jällegi valge ameeriklane oleks maailma kiireim. Ja Owensil on sprinteri kohta ideaalsed mõõdud: pikkus 177 sm, raskus 74 kg. Kehaliselt küllalt jõuline selleks raiumiseks ja rebimiseks, mis oluline sprindis. A. A. U. Ohio liidu president James A. Lee lausub, et see olevat kindel, et Jesse Owens kordab Berliinis Uncle Sami olümpiameeskonna liikmena Tolani Los Angelesi võidud.

Millisele maakonnale suurim suusaspordi-auhind?

Suusatamismärgi protsendivõistlused.

Suusatamismärgi-võistluste algatamisega on Eesti talvespordiliit suusaspordi propageerimiseks, elustamiseks ja noorte juuretõmbamiseks teinud tähtsa sammu. Et suusaspordile, kui võistlus- ja liiklemisalale, veelgi laialdasemat haaravust võimaldada, on talispordiliit viinud suusatamismärgi-võistluste korraldamise maakondade vahelise protsendivõistluste alusele, kavatsusega virgutada üle maa kõiki talispordi alal tegutsevaid ühinguid intensiivsemale tööle.

Alljärgnevalt avaldame suusatamismärgi maakondade vahelise protsendivõistluste statuudi — sooviga, et iga Eesti spordi keskliidu spordiühing, alg- ja keskkooli spordiühing, kaitseväe-, kaitsealiidu-, politsei-, piirivalve-, tuletõrje-, ÜENÜ, NMKÜ, poiste spordiliidu jne. üksus või osakond korraldaks suusatamismärgi võistluse ja seda võimalikult suurema osavõtjate-perega, sest iga korraldatud võistlusega tõusevad maakonnalootused suurima talispordi auhinna võitmiseks. Selleks meie ühiseks ürituseks palub Eesti talvespordiliidu juhatus võtta vastu parimad soovid!

Suusatamismärgi protsendivõistluste rändauhinna statuut,

mille talvespordi-liit kinnitas 28. detsembril, on järgmine:

§ 1. Protsendivõistluste rändauhinna eesmärgiks on õhutada ja ergutada maakondi ja spordiorganisatsioone suusatamismärgi sooritamisele.

§ 2. Protsendivõistluste rändauhinna muretseb talvespordiliit.

§ 3. Protsendivõistluste rändauhinna ajutiselt omandab see maakond, kes talihoojaajal, arvates 1. jaanuarist kuni 1. aprillini, on sooritanud protsentuaalselt oma elanikkonna arvule kõige rohkem suusatamismärke.

§ 4. Protsendivõistluste rändauhinna lõplikuks omandamiseks peab omandaja seda võitma 5 korda.

§ 5. Lõpliku võitmise korral läheb auhind võitja-maakonnas valdamisele selle organisatsiooni kätte, kes viie korra sees kõige rohkem korraldanud suusatamismärgi-võistlusi.

§ 6. Tasavägise võidu puhul omandab auhinna maakond, kes sooritanud rohkem suusatamismärke poiste klassis. Ei anna ka see tagajärke, võetakse arvesse suhte teistes klassides — järjekorras, nagu see avaldatud suusamärgi määruste § 4-das.

Nüüd alles
tunnen
kui head
on

PABERROSSID
**UUS
KAVALER**
UUES PAKENDIS
25 TK. 20 SNT.
A/S. REGINA

§ 7. Kuni lõpliku võitmiseni jääb rändauhind talispordiliidu hoole alla, kes iga hooaja lõpul auhinnale kinnitab plaadi võitja-maakonna nimega, tulemustega ja aasta-arvuga.

Eesti Talvespordi Liit.
Elmar Lepp,
esimees,
Raoul Sauer,
sekretär.

Artur Kink:

Kehalisest kasvatuses algkoolis

Meil on maksev üldine koolikohustus. Kõik on kohustatud käima koolis kuni 16. eluaastani või lõpetama algkooli kursuse. Rääkides rahva hariduslikust tasemest räägime tema algkoolist; rääkides rahva kehalisest kasvatuses — tähendab rääkida kehalisest kasvatuses algkoolis. Vaid algkool on koht, kust käib läbi kogu rahvas. Keskkool, kaitseorganisatsioonid, spordiühingud jne. haaravad vaid osa rahvast. Kuid just need viimased ongi tänapäevani esinenud meie rahva kehalise kasvatuses kandjainena, kuna algkool, kui mõjusaim faktor, on sellest hädatarvilikust rahvuslikust tööst tõrjutud peagu hoopis kõrvale. Kas ei peaks olukord olema täiesti vastupidine?

Meie ei või eriliselt kiidelda oma algkooli võimlemisõpetajate kõrgete võimetega, kuid viimased aastad on siin toonud suurt paranemist vastavate kursuste korraldamisega ja spordihuviliste noorte õpetajate ametisse astumisega. Kuid ka kõige parema tahtmise juures ei saa algkooli praeguse õppekava raamides kehalisest kasvatuses algkoolis öieti suurt juttugi olla. Praegu on algkooli algklassis 2 võimlemistundi, 5.—6. kl. ainult 1 tund nädalas. Eelmise õppekava järele oli

tundide arv kõigis klassides 2. Ehkki kooliarstide aruanded õpilaste tervislikust olukorrast annavad vägagi kurva pildi, leiti ometigi võimalikuks võimlemistunde vähendada. Ainelised põhjused ei võinud seda ette dikteerida, sest rööbiti v.-tundide vähendamisega suurendati, näiteks, käsitöötunde linnades kahelt neljale. Näib, et selle sammu põhjustas asjaolu, et meie riigi juhid annavad kehalisele kasvatusesele liig väikese tähtsuse. Vastavad asutused peavad asuma energilisele selgitustööle, et kehalisele kasvatusesele järk-järgult kätte võita ta õige positsioon meie üldises kultuurpoliitikas.

Kas peame meie seniks jääma vaid hädaldajaiks-pealtvaatajaiks? Ei! Sporditegelased on alati olnud ideeline rahvas, kes vaimustusega on rakendunud tasuta töösse rahva elujärje parandamiseks kehakultuuri läbi. Seda vaimustust on tarvis juhtida nüüd ka algkooli. Algkooli võimlemisõpetajad peavad saama kogu meie kehakasvatustliku liikumise alussambaiks. Algkool peab istutama õpilastesse huvi ja armastuse selle töö vastu, mis on iga üksiku kodaniku ja samuti kogu rahva edu pandiks. Noori on kergem vaimustada, noori on kergem võita!

Kuidas saaks tegelikult olukorda koolis parandada?

Koolide kehalist kasvatuses, praegustest oludest tingituna, tuleb teostada peamiselt väljaspool õppekava — vabatahtliku aatetöö kaudu, mille teenistusse peaksid rakenduma eeskätt võimlemisõpetajad. Samuti peaksid ses töös võimaluste piirides kaasa aitama kõik sporditegelased. Ei tohi aga unustada õpilasi endid, nende isetegevuslikku tahet. Selleks tuleb asutada igasse kooli *s p o r d i r i n g*, mis tegutseks õpilaste isetegevus-printsiibil, õpetaja juhtimisel ja järelevalvel. Liikmed maksavad liikmemaksu, mille suurus 1—5 senti kuus. Maksimine toimugu kindlatel tähtaegadel ja täpselt, et noortes sisendada kohusetunnet!

Spordiringi tegevus pakub peale selle suurt abi õpilaste käitumise ja õppetöö edukuse parandamiseks. Spordiringi tegevusest osavõtu tingimuseks tuleb seada korralik käitumine ja rahuldav edasijõudmine õppetöös. Tulemused on siin alati rohkem kui rahuldavad.

Nüüd kergib esile praktiline küsimus — missugused oleksid sobivad mängud ja spordialad algkooli õpilastele?

Esijoones tuleb eelistada r ü h m m ä n g e. Võistlusemänguna noorematele tuleb eriliselt soovitada rahvastepalli, kus meeskonna suurus on piiramatu. See mäng on väga elav ja paneb mängijad mitmekesisele ja tugevale kehalisele ja vaimsele tegevusele. Vanematele õpilastele kuuluks v ö r k p a l l (võrgu kõrgus 210 sm) ja k o r v p a l l, eriti elava korviga, mida võimalik mängida igas kohas, igasuguse palliga. Korvpallivõistluse kestvus 10—20 minutit. Jalgpallimängu kestvus olgu 40 minutit. Eriliselt tuleks aga soovitada soome pesapalli, mille mõju noorte võimete kujunemisel oma mitmekülsuses on eelnim. mängudest kaugelt väärtuslikum.

Kergejõustiku aladest sobiks algkooli eriti teatejooksud, kuid algkooli õpilastele tuleks tutvustada siiski mõnede, võiks öelda, eluliste spordialadega. Jagades õpilased 3 rühma — kuni 10-aastased, 11—12-a ja üle 12-aastased, kuuluks nooremale rühmale — 60 m, 500 m murdmaajooks, pesapalli kaugusvisse, kaugushüpe, 60 m teatejooks.

Keskmisele rühmale — eelnimetatud alad, kuid murdmaa kuni 1000 m, pikamaajooksuks 400 m ja kõrgushüpe.

11. olümpiamängude plakat.

KAUBAMAJA „SPORT“

Tallinn, S. Karja 18. Tel. 446-00

soovitab täielises valikus
talviseks hooajaks

sporditarbeid

Jalanõude osakonnas
suures valikus igasugu
saapaid, kingi, kalosse,
toakingi ja talviseks
hooajaks viltsaapaid

Vanemale rühmale — eelnimetatud alad, kuid murdmaa kuni 1500 m, pikamaa jooksuks 600 m ja 75 m teatejooks.

Hädaohtlikumad spordialad, nagu oda, ketas, kuul, teivashüpe jne., peavad algkoolist jääma eemale. Toodud kava rahuldab algkoolinoori küllaldaselt, andes neile edaspidiseks arenemiseks igakülgse aluspõhja.

Talvespordi aladest tuleb eriliselt soovitada suusatamist ja uisutamist, kusjuures suusavõistlusmaad ei tohi ületada 1500 m. Ka siin tuleb eriliselt alla kriipsutada teatevõistlusi. Kuna suusatamiseks pakub loodus meile kõikjal küllaldaselt võimalusi, võime hea tahtmise juures ka uisutamise harrastamiseks paljugi ära teha. Juba tavalise kaevu veest jätkub väikeste uisutee valamiseks. Seepärast — asutagem võimalikult iga kooli juure uisutee! Siis oleks võimalik harrastada ka jääpallimängu, kusjuures kepid ja pallid võib vähese vaevaga ise valmistada. Võistlusmängu kestvus oleks 40 min.

Algkooli võistluskavva kuuluks peale eeltoodu ka katsete korraldamine spordiringi kaudu poiste spordimärgi ja suusamärgi nõuete sooritamiseks. Sellest võivad võtta osa noored alates 12. eluaastast. Et aga noored lõpetavad algkooli enamikus 13 a. vanuselt, siis piirdub algkooli ülesanne vaid huvi äratamise ja juhtimise kehaliskasvatuse enesearendamise õnnistusrikastele teeradadele, kuna seda tööd peavad jätkama keskkool, poiste spordiliidud ja -seltsid.

Eelpool on nimetatud rida spordialasid, mis kogemuste järele on sündsad algkooli võistluskavva. Et mõistlik ja jõukohane võistlus on ka igale noorele parimaks ergutajaks, selles pole kahtlust. Kuid algkooli võistlused peavad alati haarama suuremat kogu. Seepärast olgu võistlused rühmituste vahelised — klasside, koolide vahelised jne., kuid märkida tuleb ka paremaid üksiktagajärgi.

Kehaline kasvatus algkoolides on praegu rõhuvalt kurvastavas olukorras. Ühtlasi märkisime teed, mille kaudu võiksime asja oma jõul tunduvalt parandada.

*

Tartumaa 2. sporditegelaste päev, kus A. Kink eelpooltoodud ettekandega esines, võttis vastu järgmised resolutsioonid:

A. Kingult teemil: „Kehaline kasvatus koolinoorsoos“: 1. Kehalise kasvatus võimalused on praegu koolides äärmiselt piiratud; nende parandamiseks tuleb pidada hädatarvilikuks tõsta võimlemistundide arvu nõudlas vähemalt kahele; 2. Kehalise kasvatus töö õhutamiseks ja korraldamiseks tuleb igasse kooli asutada spordiring; 3. tuleb ergutada võimlemisõpetajaid, et nad asuvad kehaliskasvatuse tegevuse juhtimisele koolinoortes ka väljaspool õppekava.

A. Klumbergilt teemil: „Kehakasvatamise levitamise võimalusi“: Kohalikud spordijuhid tehku praegusest suuremal määral tegelikku ülesehitavat tööd, katkudes eriti noori liikumisse tõmmata ja luues oma kohalike jõududega harjutusvahendeid ja võimalusi.

J. Villemsonilt teemil: „Talispordi alad — rahvalaks“: Talispordile, eriti aga majanduslikult ja looduslikult teostatavamale alale — suusasportile — tuleb esijoones tähelepanu pöörata. Tuleb asutada suuremates keskustes suusajaamad ja levitada suusavõistluse oskust, mis omakord süvendab liikumist.

H. Neumanskraftilt teemil: „Kehaline kasvatus väljaspool koolinoorsugu“: 1. Opetatagu välja vaba- ja spordijuhte lühiajaliste kursuste kaudu. 2. Noori toodagu kokku mänguks, harjutatagu võrk- ja korvpalli, siis mindagu üle individuaalaladele. 3. Noored organiseerugu ise. 4. Loodagu tihedam kontakt kooliga ja koduga, lubades koolide võimlaid väljaspool kooli töötavatele spordiorganisatsioonidele tarvitada. Kehakasvatust ja sport noorte keskel olgu kasvatusliku eesmärgiga, mitte esijoones musklikultuur.

Talviseks hooajaks

ostate kõige soodsamalt

Suuski,

ühes tarvismineva varustusega,

liuraudu,

mitmesuguseid

hoki saapaid ja pansche,
Kanada hoki keppe, kettaid
ja värvavahi säärekaitseid,
tõuke- ja spordikelke

j. n. e.

O.-ü. „Esto“, Tallinn,

Pikk tän. 47.

Tel. 444-22.

P. MATSOV:

VÄÄROTSUSTEST JA VÄÄRARVAMISTEST POKSIS

Pärast poksi võistlusi on tavaline kuulda nurinaid kohtunike otsuste kohta. Sageli teevad kohtunikud ka tõesti väär otsuseid, kuid veel sagedamini on igasugune nurin täiesti kohatu või on põhjustatud nuriseja halvast maitsest. Mitmel matschil areneb heitlus sarnaselt, et üks võitlejatest on näiliselt parem. Selle tõttu mitte täiesti perfektsete teadmistega isik kaldub kiiresti sümpatiseerima seda näiliselt paremat. Seejuures ei süvene ta aga matschi tegelikku sisusse. Sarnast liiki matsch oli ja sarnast liiki nurinat tekkis pärast N. Kapustini — H. Frei kohtamist katsevõistlustel enne Eesti-Läti maavõistlust. Selle matschi järelka ja on meie poksi ajaloo omapärane veel selle poolest, et liidu juhatusel oli kavatsus „korrale kutsumiseks“ kohtunikudelt nõuda aru otsuse tegemise kohta.

Jättes arutamata, kuivõrd spetsiaalselt kompetentne oleks olnud liidu juhatus oma kavatsuse teostamise puhul arupärimisel, toon lugejate ette selle matschi tegeliku käigu:

1. round: Pärast lühikest sissejuhatust saadab Kapustin paar vasakut järjest Frei lõua pihta, mille tagajärjel F. käib kord põlvili. Kohe püüab F. selle tasa teha ja temale omase hasardiga tormab ta K-le otsa. Kuid viimane põikleb lähivõistlusest, astub kõrvale ja tabab Freid järjekindlalt crosside ja haakidega. Roundi lõpul on F. segane. Üksmeelsel otsusel, ka pärastiste nurisejate arvates, on round Kapustini. 2.

Norralane BIRGER RUUD suurepärase sooritusega suusahüppel Schweitsis, Andermatti hüppemäel. Tuli nim. võistlustel võitjaks.

round: Aiul kordub 1. roundi pilt ja ei ole vähe neid, kes usuvad F-i kaotust knockiga (üldteatult on K. meie löögitugevaimaid poksi jaid). K. hakkabki peale käima matschi kiireks lõpetamiseks, kuid ühel järjekordsel ataagil teeb ta oma ainsa suurema vea: satub F. rusika otsa ja osalt ka libeda põranda tõttu käib põrandale. Kohe tõustes jätkab ta ettevaatlikult ja tabab vastasest paremini. Ka see round on Kapustini. 3. round: Selles on F. värskem, kuigi võistlus areneb rohkem tema mõjul otsakui kakeluseks. Roundi keskel on K. silmnähtavalt n. ö. läbi, kuid mitte saadud löökidest, vaid sellest tööst, mis ta kahel varemal roundil kulutas Frei tabamistele. Round kuulub Freile.

Seega viimase roundi võitis F., kuid ei teinud sellega tasa kahe eelmise roundi kaotust. Selgema pildi saamiseks toon võrdluse kergejõustikust. Näiteks mõnel keskmaajooksul hakkab jooksja A kohe stardist vedama ja rebib jooksjast B-st tugevasti ette. Viimasel ringil on A 20 m ees, kui B algab lõpuspurti ja läheneb silmnähtavalt. Isegi seevõrra kiiresti, et kui jooks oleks pikem, siis ta võidaks. Nüüd aga läbis tab esimesena finiši A, kuigi pärast seda täiesti groggyna langeb oma sõprade käte vahele. Kas saaksid kohtunikud tunnistada võitjaks B, kes lõpetas jooksu värskemana? Mõistetavalt, et ei. Samuti arenes ülalkirjeldatud matsch. K. vedas kogu aeg, viimasel roundil oli F. värskem, kuid finiši läbis esimesena K.

Palju teisemalt tuleb suhtuda maavõistluste kohtunikkude otsustesse, eriti kui üht poolt esindab kaks kohtunikku. Siis tulevad tõesti n. ö. isamaalised otsused. Näiteks: kas olid Eesti-Läti maavõistluse otsused kõik õiglased? Täiesti erapooletult võttes — ei. Posdnakovs väär is Freid üle võidu, äärmisel juhul viigi. Samuti oli lugu Stepulov — Matisoni matschil, kuigi lätlane rohkem klintschis. Ka oleks väärt olnud otsus raskekaalus A. Rebase võitjaks tunnistamise puhul, mida nõudis suur osa publikust. Lätlane oli kahe roundi vältel noppinud võiduküllaselt punkte, mida R. ei suutnud viimasel roundil oma üleolekuga tasuda. Seega maavõistluse tegelikule käigule oleks rohkem vastanud 12:4 või 11:5. Läti kohtunikkude auks peab mainima, et E. Hasenfuss toimis kõigis otsustes õiglasele. Kuid ma julgen siiski väita, et sama maavõistluse puhul Riias poleks Läti kohtunikud jälginud Hasenfussi eeskuju. Riias oleks antud Freimuthile kaotus, Käbile viik, Stepulovile kaotus, Freile kaotus ja Reinole viik, millelega maavõistluse tagajärg oleks 10:6 Läti eduks. Samuti oleks Eesti-Soome maavõistlus Helsingis lõppenud mitte 4:4, vaid 6:2 Soome kasuks. Ainult Freimuth ja Stepulov oleksid säästnud oma võidud.

Kui juba jutt on kaldunud Soome kohtunikkudele, siis peatun veidi Eesti-Soome 6. maavõistlusel Tallin-

Kergejõustiklaste olümpia-ettevalmistusest

A. Klumbergi kava selle kohta

Olümpiakomitee algatusel on praegu eriliitudes kaalumisel olümpia-ettevalmistuse kavad. On ette nähtud üldjuhtide-organisatorite ametisse seadmine kõigil neil aladel, millel kavatakse esineda Berliinis. Kergejõustikus on arvatavaks üldjuhiks A. Klumberg. Pöördusime viimase poole ta kava teadasaamiseks ja selle tutvustamiseks sportlaskonnale.

Olümpia-ettevalmistus on laiaulatuslik töö, mille peavad ühiselt teostama üldjuht ja vastavad organisatsioonid. Juht ei suuda tungida igasse maanurka ja, teiseks, ainult juhile lootes ei arene ettevalmistus vajalikul radal. Juhil ülesandeks oleks üldiste juhtnõuade andmine ja töö ühtlustamine, kuna seltsidele jääb ettevalmistuse teostamine.

Kergejõustiku juhi üldjooneline töökava jaguneb nelja ossa: 1) propaganda, 2) üldtaseme tõstmine, 3) arenenud kergejõustiklaste tippsaavutuste tõstmine ja 4) olümpiatreening.

Esimene osa on mõeldud olümpia-propagandana. Meil seni on sellele pandud vähe rõhku, nii et laiematele massidele pole olümpiamõiste küllaldaselt kodune. Tegelikult peaksid propagandat teostama liit ja ühingud. Loodetavasti nad teevadki seda, kuid A. Klumberg tahab selles kaasa aidata oma kõige otsemate võimaluste kaudu. Näiteks KSKV tead. sekretärina sõidab ta niikuini mitu korda aastas maakondade keskused läbi. Sel puhul esineks ta ühtlasi loengutega olümpiamängude üle, mille kõrval demonstreeks vastavaid filme olümpiamängudest ja kergejõustikust. Lõppeks on suur tähtsus ka kergejõustiku sarnastel demonstratsioonidel, millel publikule lähemalt tutvustatakse kergejõustiku treeningut ja stiili. Seega muutub publik kompetentsemaks kergejõustiku hindamisel.

Teises osas — kergejõustiku üldtaseme tõstmine — on eeskätt mõeldud kursuste korraldamine võimlemisõpetajatele, instruktoritele ja sporditegelastele.

Seegi on osaliselt teostatav KSKV kaudu. Kuna nende kursuste kaudu kõige laiem sportlaskond siiski veel ei tutvu kergejõustikuga ta üksikasjades, siis lisaks tuleb kirjastada väikesi broschüüre treeningu ja stiilide kirjeldamisega. Broschüürid koostaks A. Klumberg ja need oleksid kättesaadavad igale sportlasele. Veel üldtaseme tõstmiseks tuleb õhutada linna-, maakonna- ja klubivõistluste korraldamist. Võistlustest on suur põud.

Kolmas osa haarab juba rohkem arenenud kergejõustiklasi. Neile tuleb isiklikult anda juhtnõuete treeninguks ja võistlusteks koos stiilide parandamisega. Samuti kuuluks juhile kergejõustiklaste ettevalmistus maavõistluste eel ja rahvusmeeskondade tegelik koostamine. Juht peab olema alalises kontaktis paremate sportlastega, sest eeskätt nende hulgast võrsuvad peamiselt olümpiakandidaadid. Ühtlasi on loodetavad olümpiamehed seega juba aegsasti olümpiatreeneri järelevalve all.

Neljandat osa teostab A. Klumberg juba olümpia-treenerina. Kahe aasta vältel on leitud olümpiakandidaadid. Nendeks võib olla ka tänapäeva algajaid. Järgneb eriline olümpiatreening juba konspektiivse kava andmisega igale vastavalt ta individuaalsetele nõuetele. Kuigi olümpiakandidaadid on lihviga mehed, võivad nad üksinda treenides teha siiski saatuslikke vigu. Kuid treeneri juhtnõuete lisaks mehe isiklikkude kogemustele annavad treeningule sirgjoonelikuse. Edasi on ette nähtud kaks internaati: esimene 1935./36. a. talvel ja teine suvel enne olümpiamängude söitmist.

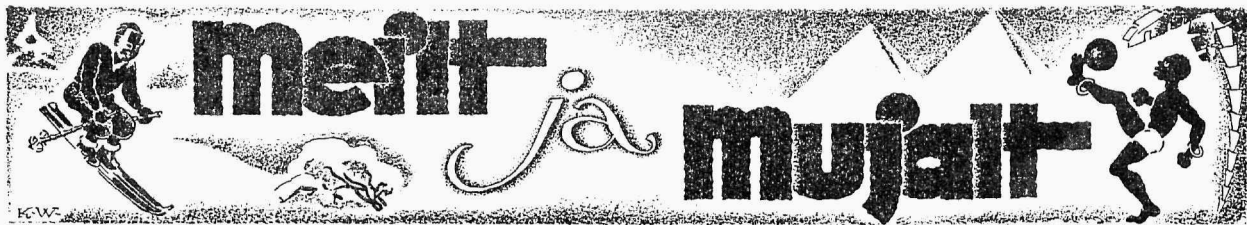
Lõppeks on vajaline juhi kaasasõitmine Berliini. Ükski loodetavatest Berliini-meestest pole varem viibinud olümpiakerises. Seetõttu võivad nad olümpia pinevas õhkkonnas kergesti kaotada närvid, kui pole kedagi, kes on spetsiaalselt suutlik meeste ohjes hoidmiseks. Isegi tegelikkude võistluste ajal saab juht anda kasulikke näpunäiteid.

nas 1931. a. Siis ilmutas soomlasest kohtunik G. Kuusela schovinismi. Juba enne maavõistlust teatas ta, et Soome võidab 8:0 ja sellele vastavalt märkis ta kõigile sedelitele ainult soomlase võidu. Pärast maavõistlust, mille Soome oli võitnud 6:2, helistas ta ajalehtedele Helsingi: „Meie võitsime 8:0, kuid Eesti kohtunikud on rinnaga-võtjad ja sellepärast tuli välja 6:2.“ Ometi väärts Eesti sel maavõistlusel kindlalt kaks võidu-punkti. G. Kuusela suure „isamaalikkuse“ arvel suhtutakse Eesti kohtunikudesse Soomes praegugi umbusklikult.

Maavõistlustel tuleb paratamatult leppida mitme väärtusega. Neid saaks vältida ainult siis, kui kolmandaks kohtunikuks on erapooletu maa esindaja. Kuid neil puhkudel tuleb ette omapäraseid juhtumeid, nagu 1931. a. Soome-Rootsi maavõistlusel, kus erapooletuteks kohtunikudeks olid nende ridade kirjutaja ja üks norralane. Sulgkaalus meile tuntud Oivo Johtonen oli ülekaalukalt parem rootslasest Johanssonist. Hääletamisel märkis Norra kohtunik võidu rootslasele ja nende ridade kirjutaja soomlasele. Välja kuulutati viik. Rahvas oli õigustatult pahane ja ähvardas skandaaliga. Usun tõesti, et norralane eksis nimedega, kuid märkinult otsuse, ei tahtnud ta sellest enam taganeda. Kõige

koomilisem oli aga Johanssoni enese arvamine intervju-eerijale pärast matschi: „Mina väärtsin võidu, kuna käisin peale!“ Tegelikult käis mees juba 1. roundil kolm korda pörandal ja sai ka teisel roundil tugevasti lüüa.

Ka Soome kohtunikud pole kuigi erapooletud, kui kaalul on omamehe võit. Näiteks 1. a. baaierlaste külas-käigu puhul Helsingisse poksisid B. Ahlberg ja sakslane Kugler. Sakslane oli tunduvalt parem ja lõi teisel roundil A. ninaluu sisse. Kolmandal roundil oli A. groggy. Baaierlastest kohtunik hääletas omamaalasele, s. o. sakslasele, samuti ka nende ridade kirjutaja, kuna soomlane tunnistas matschi lõppenuks viigiga. Välja kuulutati aga viik! Ebajumalaks peetud mehi ei taha Soome kergesti tunnustada kaotanuliks. Teiseks taheti Ahlbergile ja osaliselt ka publikule pak-kuda lohutust A. nina sisselöömise eest. Mida siis lausuda meie katsevõistlustele sarnanevate väikeselulatus-likkude võistluste puhul, kui suurel arvul väärtuseid tehakse isegi euroopavõistlustel ja olümpiamängudel. Kuid olgu rahvusvaheliste võistlustega lugu halb, kuid omavahelistel võistlustel peaksime otsustamisel olema siiski kõigiti õiglased.

Värsked meistrid vabamaadluses.

Vabamaadluse ainsateks võistlusteks hooajal on seni olnud meistrivõistlused. Seda ala meil peagu ei treenitagi, mille tõttu meistrivõistlustelgi saab väga vähe näha, mis on cats' as cats' can ta tõelises ulatuses. Seekord siiski oldi üldiselt agaramad vähemalt jalgade sidumises ja nii mõnigi seljavõit oli selle otseseks tulemuseks.

Võib öelda, et võistlused möödusid konkurentsirikkalt. Rida matše, nagu Frooman-Mägi, Lõhmus-Frooman, Karklin-Viikberg, lõppesid suure tasavägisuse juures. Noorpõlv hakkab ikka rohkem välja paistma ja näib tõenäolisena, et aasta kolme-nelja pärast on Eesti maadlejate kaader sama võimas kui varematal olümpiaaastatel. Praegusel momendil on kogunud maadlejatest siiski põud. Seni rohkemarenenud noortest võib kiitvalt nimetada J. Fromholtsi, V. Mäge, Maripuu, R. Mülleri ja R. Kassmani. Viimane neist maadleb eriti võteterikkalt. Ta matš Luigalehega oli selles mõttes võistluste parim. Mõlemad maadlesid väga lahtiselt seljavõidule. Alul viis Luigaleht vastase raskesse silda. Sellest õnnestus Kassmanil vabaneda ja siis ta üritas omakord seljavõitu. See tuli 11.04 min., pärast mitmekordset nupuvõtet. Kui R. Kassman l. a. greeka-rooma maadluse meistriks tuli suure õnnega, siis seekord oli meistridiplom tal täiesti teenitud. Veel uue lubava mehena esines Karklin, kellele meistrivõistlused olid üldse elu esimesteks võistlusteks. Raskekaalus anti talle selged 3:0 võidud A. Kõllo ja O. Viikbergi üle. K. Trossmanile alistus ta siiski juba 4.31 järel. Karklini arengu aeg on alles ees ja loodetavasti kujuneb temast ammuoodatud raskekaalu-suurus.

V. Froomani seiras ebaõnn. A. Lõhmusele kaotas ta vaieldavalt 1:2 ja kuigi ta võitis kõik ülejäänud vastased, platseerus ta halva loosi tõttu ainult kolmandana. Alavormis olid A. Lõhmus ja A. Kukkk. Viimase seljakaotus 2.56 J. Sepsivardile tundus siiski juhuslikuna. A. Lõhmuselt oodati suuremat tööd.

Lõppjärjestus kujunes järgmiseks:

Kärbeskaal: 1. J. Fromholts, Kalev. 2. E. Siikk, Sport. 3. V. Järvepera, Sport.

Sulgkaal: 1. R. Kassman, Kalev. 2. J. Luigaleht, Kalev. 3. Velga, Sport.

Kergekaal: 1. R. Müller, Kalev. 2. A. Väärt, Kalev. 3. R. Münth, Sport.

Kergekeskkaal: 1. J. Sepsivart, Kalev. 2. A. Kukkk, Sport.

Keskkaal: 1. A. Lõhmus, Kalev. 2. Maripuu, Sport. 3. V. Frooman, Sport.

Poolraskekaal: 1. A. Neo, Sport. 2. A. Teearu, Tall. PS. 3. Liinat, Kalev.

Raskekaal: 1. K. Trossman, Sport. 2. Karklin, Sport. 3. O. Viikberg, Kalev.

Märkimisväärne on v. s. Spordi positsiooni nõrgenemine. Veel l. a. tuli ta ülekaalukalt võitjaks, omandades kõik seitse meistrikohta. Tänavu on ta juba Kalevile kaotanud greeka-rooma maadluse klubimatšil ja nüüd alistus ka vabamaadluses. Ainult A. Neo ja K. Trossman suutsid kaitsta oma ja Spordi meistritiitleid. Kõigis teistes kaaludes tulid värsketeks meistriteks Kalevi maadlejad. Kalev võitis parima maadluseltsi nime 24 punktiga Spordi 16 ja Tall. PS-i 2 punkti ees.

Jäähoki võtab hoogu.

Rõõmustavalt on seltsid tänavu hakanud suuremat tähelepanu pöörama maailmas laialdaselt harrastatavale jäähokile. Tallinnas peeti esimene seltside vaheline võistlus uue-aasta-päeval Kalevi ja Spordi vahel. See ja hiljem peetud teine võistlus lõppesid mõlemad viigiga: 4:4 ja 1:1. Tartus on jäähoki propageerijaks H. Niiler, kes selle alaga lähemalt tutvunud Ameerikas viibides Springfieldi ülikoolis juures. H. Niiler stardib Tartu NMKÜ meeskonnas, kes ülikoolilinna tugevaim. NMKÜ võitis välkturniiri ja hiljem ASK väljakutsel revanšihkaja 9:3. Kuna jäähoki nõuab jääpalliga võrrelduna väiksemat välja, on hoki harrastamine soodustatud olukorras. Isegi väikesed provintsilinnad võiksid asuda hokit mängima.

Edasi võiks kaalumisele võtta maavõistluse korraldamise Lätiga. Lätlased mängivad hokit juba mõnda aastat. L. a. tegid nad isegi väikese euroopaturnee. Hokimaavõistlus on teostatav kogumi ühel ja samal võistlussõidul, mis ette võetakse jääpalli maavõistluse puhul. Tavaliselt moodustavad nii hoki- kui ka jääpallimeeskonna ühed ja samad mängijad.

Kergejõustiku olümpiatreening algas.

Tallinnas algas kergejõustiklaste olümpiatreening 14. jaan. Gonsiori maneežis A. Klumbergi juhatusel. Esimesel korral oli koos 64 sportlast, nende seas ka Tallinna parimad. Treeningkorras võimeldakse alul keha soendamiseks ja alatakse tegeliku sisetreeninguga, milleks kohal on kõik vajalised spordiabinõud. Sisetreening, mis vältab aprillikuuni, on sarnane sellele, mis tavaliselt läbi viidud kevade esimestel päevadel väljas. Seega tänavu saavutavad kergejõustiklased oma võistlusvormi varem.

Olümpiatreeninguga kavatsetakse lähemal ajal alustada ka Tartus, Viljandis ja mujal. Oludega tutvumiseks teeb A. Klumberg ringsõidu provintsis. A. Klumbergiga on peetud läbirääkimisi ta asumiseks üldjuhi kohale kergejõustiklaste ettevalmistamise alal.

J. S. Edströmile haruldane mälestusese.

Käesoleva aasta augustikuus peetakse Stokholmis Rahvusvahelise kergejõustiku liidu (IAAF'i) kongress. Muude päevakorra punktide seas tuleb kongressil lõplikule kinnitamisele eelolevate 11. olümpiamängude kergejõustikuvõistluste kava, millise IAAF'i juhatus on juba välja töötanud.

Rahvusvaheline kergejõustiku liit asutati 1912. a. Tõuke seks andsid Stokholmi olümpiamängud. Kergejõustiku alade läbiviimisel oli suur tarvidus ühtlaste määruste järgi. Seepärast 1910. a. tehti ettepanek kutsuda kergejõustikku harrastavad rahvused kokku Londoni ühisele nõupidamisele, et seal eeltööd teha rahvusvahelise liidu asutamiseks ja kongressi kokkukutsumiseks. Esimene kongress peeti Stokholmis 1912. aastal 17. juulil parlamendi hoones. See oli tegelikult esimene liidu kongress, sest Londoni nõupidamine oli jäänud pidamata. Kongressil oli esitatud 17 rahvust. Otsustati asutada rahvusvaheline kergejõustiku liit. Kongress valis esimese juhatus ja sellele tehti ülesandeks välja töötada rahvusvahelised kergejõustikumäärused, liidu põhikirja ja kodukord. Esimesse juhatusesse valiti: J. Sigrid Edström, Rootsi (esimees); K. Hellström, Rootsi (sesretär); Pierre Roy, Prantsuse; James E. Sullivan, Ameerika; Carl Diem, Saksa; S. Stankevitsch, Ungari; P. L. Fischer, Inglise.

Rahvusvahelise kergejõustiku liidu praeguses juhatuses on esimesest juhatuses püsinud J. Edström ja S. Stankevitsch.

Kuna eelolev kongress peetakse Rootsis ja samas hoones, kus liit asutati, tahetakse 1934. a. kongressi avada pidulikult. Märkimiseväärne on asjaolu, et rahvusvahelist kergejõustiku liitu on tema algusest peale juhtinud esimehena rootslane J. S. Edström. Ameerika kergejõustiku liit kavatseb sel puhul annetada esimehele mälestusese, millesse oleks paigutatud kõigi IAAF'i liitunud rahvaste esivõistluste meistrimärgid ja liidu rinnamärgid. Kongressi avab Rootsi kroonprints.

Norra 18 tähte.

Rootsi ja Soome mustri järgi on ka Norra sisse seadnud kuldmärgi kergejõustikus.

Kuldmärgi nõudmised Norras on järgmised: 100 m — 10,7; 200 m — 21,8; 400 m — 49,2; 800 m — 1,54; 1500 m — 3,58; 3000 m — 8,40; 5000 m — 15,00; 10.000 m — 31,20; 110 m tõkkeid — 14,9; 400 m tõkkeid — 54,2; kaugus — 7,40; kõrgus — 1,93; kolmik — 15,00; teivas — 4,00; hoota kõrgus — 1,58; hoota kaugus — 3,30; kuul — 15,00; ketas — 46,50; oda — 66,00; vasar — 50,50; viievõistlus — 4000 punkti; kümnevõistlus — 7600 punkti.

Kuldmärgi võib üks sportlane saada ainult üks kord. Charles Hoff ja Per Oscar Andersen on kuldmärgi-nõuded saavutanud kumbki neljal alal. Kõik kokku on Norral 18 meest, kes on tulnud toime kokku kahekümneseltsme kuldmärgi-resultaadiga.

Kui Norra kuldmärgi-nõudeid võtta aluseks Eesti kohta, siis on meil 5 tähte. Norra kuldmärgi-resultaate on meie kergejõustiklastest saavutanud: A. Viiding kuulis ja kettas, N. Küttis kauguses, A. Kuuse kõrguses, N. Feldman kettas ja G. Sule odas.

Publik punktikohtunikuks.

Austria poksiliidus olid arutusel mitmed ettepanekud selle kohta, kuidas vältida viimasel ajal sagedas-

teks muutunud ekstsesse poksivõistlustel. Tehti ka ettepanek, et pealtvaatajatele jagada sedeleid, mida tarvitatakse punktprotokollidena. Võistlustel oleks ühel või kahel matschil kohtunike osas vaatajaskond. Pärast matschi korjatakse sedelid kokku ja nende põhjal kuulutatakse otsus, mille publik teinud.

Selle uuenduse teostamisega tahetakse saavutada veenvat tõestust sellele, et punktivõidu andmine poksimatschidel on sagedasti väga raske ja et ka vaatajaskonnas lahkarmisel ollakse ja eksitakse.

Rootsi tublim seljavõit.

Dagens Nyheter avaldab kokkuvõtte Rootsi 1933. a. maadlussündmustest. Selles on Rootsi kõige tublimaks seljavõiduks 1. a. kohta hinnatud Rudolf Svenssoni võit Helsingis euroopavõistlustel Olaf Luiga üle.

Populaarseimaks algatuseks maadluse alal Rootsis oli n.-n. matifondi asutamine. Sellesse fondi koguti 7500 kr., mis määratud maadlejatele nende „spordiväljade“ muretsemiseks.

Rootsis suusaliit suurim.

Andmeid Rootsi suuremate eriliitude liikmeskonna kohta:

	Ühinguid	Liikmeid
Suusatamine	1.168	132.890
Kergejõustik	1.308	130.000
Võimlemine	1.480	110.164
Jalgpall	1.180	106.403
Jääpall	390	49.056
Käsipall	265	35.000
Ujumine	201	35.000
Jalgrattasõit	197	16.035
Maadlus	197	7.000

„Müts maha“.

ütleb Stokholmi Idrottsbladet, „Curt Östbergi ees, kes Stokholmis tennise-sisevõistlustel kõvas viie-seti-matschis löi maailma kaheksanda mängija, sakslase G. von Crammi.“ Matsch andis C. Östbergile võidu järgmiselt: 8 : 6, 5 : 7, 6 : 8, 7 : 5, 6 : 4.

Teatavasti sooml. A. Grahn pärast Eesti-Soome maavõistlust hindas K. Lasna peaaegu võrdvõimeliseks C. Östbergile, märkides aga selle juure, et Lasnal võib Östbergiga võisteldes raskusi tekkida Ö. võimsate servide tõttu.

„Kas olete sportlased?“

— selle näiliselt süütu küsimuse esitas kohtunik Beel Gloggow's mitte vähem kui 128-le kaebealusele. Eelugu oli rullunud järgmiselt: jalgpallimatschil Glasgow's oli toimunud suurem mürts. Politsei oli kinni võtnud 128 temperamentsemat pealtvaatajat ja need toimetanud kohtuniku juure vastust andma avaliku rahu rikkumise eest. Kohe asja arutamise alul esitas kohtunik 128-le süüdistatavale küsimuse: „Kas teie olete sportlased?“, millele nagu ühest suust järgnes täis veendumust vastus: „Jah!“ Seda oligi kohtunik oodanud. Ta lausus: „Oleksite teie mulle annud teise vastuse, siis, võib-olla, oleksin ma teid mõistnud vabaks. Aga kuna teie kõik endid tunnistasite sportlaseks, siis teie teguviis spordiväljal oli kohatu. Ma mõistan igat teist maksma 75 shillingit trahvi.“ Selle peale lahkusid nahkkuuli tulised pooldajad väga rõhutatud meeleolus.

ÜLERIIKLIKUD
VÕIMLEMISE JA
SPORDI MÄNGUD

1934

15.16.17. JUUNIL

TALLINNAS.

KAVAS:

**massiline võimlejate ja rahva-
tantsijate esinemine,
kergejõustik,
ujumine,**

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

**tennis,
pesapall,
raffasõit.**